

POSTAWY POLAKÓW WOBEĆ FINANSÓW

2022

RAPORT Z BADANIA ILOŚCIOWEGO
PRZEPROWADZONEGO W LUTYM 2022 R.
NA ZLECENIE FUNDACJI THINK!
I FUNDACJI CITI HANDLOWY IM. L. KRONENBERGA

ORGANIZATOR PROGRAMU

FUNDACJA ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA WIEDZY

Program Rozwoju
Przedsiębiorczości

PARTNER MERYTORYCZNY

Fundacja Kronenberga

citi handlowy

WSPÓŁPRACA

PROGRAM FINANSOWANY ZE ŚRODKÓW CITI FOUNDATION

■ POSTAWY POLAKÓW WOBEC INFLACJI

Od 15 lat przyglądamy się postawom, przekonaniom i zachowaniom finansowym Polaków związanym z zarządzaniem domowym budżetem. Tak powstaje coroczne badanie sondażowe pt. „Postawy Polaków wobec finansów” realizowane wspólnie przez Fundację Think! oraz Fundację Citi Handlowy im. L. Kronenberga. Ma ono zawsze stały trzon, dzięki czemu umożliwia analizowanie krótko- i długofalowych trendów, a jednocześnie jest uzupełniane o ważne w danym momencie zagadnienia.

Taki właśnie moment nastąpił w lutym 2022 r., gdy skumulowały się trzy specyficzne zjawiska, które mogły istotnie wpłynąć na decyzje podejmowane w gospodarstwach domowych. Po pierwsze, wraz ze zniesieniem obostrzeń i spadkiem liczby zachorowań na COVID-19 w naszym kraju, wygasła niepewność co do przyszłości finansów. Po drugie, doświadczamy galopującej inflacji, która z kolei pociąga za sobą trzecią ważną zmianę – systematycznie rosną stopy procentowe i ten trend utrzyma się prawdopodobnie w kolejnych miesiącach.

Tegoroczna edycja badania, ze względu na kontekst, jest szczególna. Rzuca bowiem światło na obecną sytuację finansową Polaków (zarówno obiektywną, jak i postrzeganą subiektywnie), przekonania dotyczące tego, jak będzie ona wyglądać w przyszłości, jak również na zachowania oszczędnościowe i inwestycyjne. Co więcej, wszystkie objęte analizą tematy zostały pokazane przez pryzmat doświadczeń pandemii, a tam, gdzie było to możliwe, porównane z wynikami z wcześniejszych lat.

Raport dostarcza cennych wskazówek w zakresie optymalizacji zachowań finansowych, jak również wyborów i decyzji dokonywanych w gospodarstwach domowych.

Serdecznie zapraszamy do lektury!

*Anna Bichta
Prezes
Fundacja Rozwoju Społeczeństwa
Wiedzy Think!*

POSTAWY POLAKÓW WOBEC INFLACJI

W raporcie „Postawy Polaków Wobec Finansów” nie brak danych nieoczywistych, z których można wyciągnąć ciekawe wnioski, również w kwestii własnych zachowań. Przykładowo, okazuje się, że subiektywna ocena sytuacji materialnej jedynie w bardzo niewielkim stopniu zależy od tego, jakie są rzeczywiste dochody respondenta. Można zatem zarabiać np. obiektywnie dużo w porównaniu z ogółem społeczeństwa, ale uznawać swoją sytuację finansową za złą lub odwrotnie – uzyskiwać niskie dochody i postrzegać siebie jako osobę majątną.

Niektóre dane wskazują na alarmujące luki w edukacji finansowej. Aż 74% Polaków deklaruje, że oszczędza pieniądze, jednak zaledwie 1/3 z nich rozumie, jaki jest związek pomiędzy wysokością stóp procentowych a atrakcyjnością lokat! Jednocześnie to właśnie rachunki osobiste i lokaty stanowią najczęściej wybieraną formę oszczędzania.

W raporcie znajdziemy także odniesienia do zmian w stosunku do lat ubiegłych. W najnowszym badaniu wystąpił np. znaczący wzrost odsetka respondentów, którzy posiadają inwestycje. Obecnie jest to 23% Polaków, natomiast tuż przed pandemią było ich zaledwie 8%.

Według ankietowanych najskuteczniejszym sposobem na ochronę oszczędności przed inflacją są nieruchomości. Na drugim miejscu Polacy wskazują w tej kategorii przedmioty wartościowe (np. obrazy) lub złoto. Niechęć do inwestowania w akcje na giełdzie (odpowiedź trzykrotnie mniej popularna od nieruchomości) lub jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych (pięciokrotnie mniej popularna), może wskazywać na niewystarczającą wiedzę w tym temacie. Co istotne, jako główne źródła informacji o inwestowaniu wskazywane są przede wszystkim własne doświadczenia na tym polu oraz intuicja, a nie wiedza fachowa.

Pewnym zaskoczeniem, może być także horyzont zakładany przy inwestycjach. Aż 18% nie jest w stanie go określić, a tylko 11% deklaruje horyzont powyżej 10 lat. Najczęściej wybieraną odpowiedzią jest przedział od 1 do 3 lat, podczas gdy przy pytaniu o skłonność do ryzyka Polacy najchętniej decydują się na podjęcie go, licząc na wyższy zysk. Wybory te dość znacząco odbiegają więc od tradycyjnej szkoły inwestowania, tym bardziej warto się z nimi zapoznać, aby lepiej je zrozumieć.

*Bartłomiej Grelewicz
Dyrektor Inwestycyjny w Biurze Doradztwa
i Funduszy Inwestycyjnych
Citi Handlowy*

■ INFORMACJE O BADANIU

CELE BADANIA

Głównym celem projektu jest poznanie postaw Polaków względem finansów – zarządzania budżetem domowym, oszczędzania, inwestowania, zaciągania zobowiązań.

PRÓBA

Badanie przeprowadzono z udziałem reprezentatywnej próby dorosłych Polaków w wieku 18-74 lat; N= 1182 osoby.

TECHNIKA ZBIERANIA DANYCH

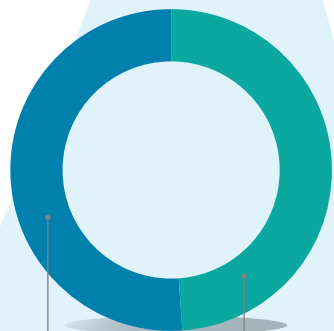
Badanie zostało zrealizowane techniką CAWI (Computer Assisted Web Interview) na Ogólnopolskim Panelu Badawczym Ariadna.

TERMIN REALIZACJI

Luty 2022

SOCJODEMOGRAFICZNA CHARAKTERYSTYKA BADANEJ GRUPY

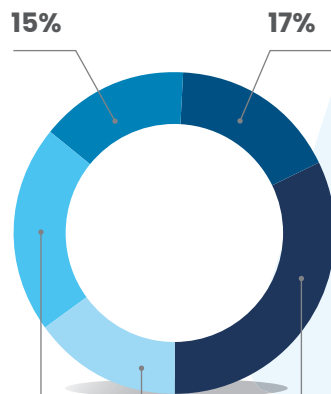
Płeć respondentów

51% 49%

- kobieta
- mężczyzna

Wiek respondentów

15% 21% 17% 15% 32%

- 18-24 lata
- 25-34 lata
- 35-44 lata
- 45-54 lata
- 55 lat i więcej

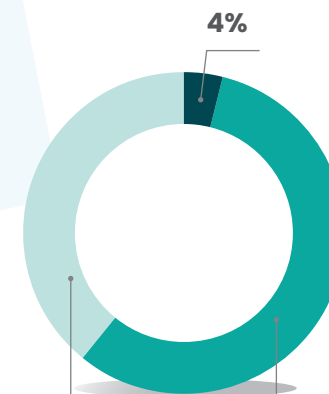
Miejsce zamieszkania respondentów

13% 38% 20% 12% 17%

- wieś
- małe miasto (do 20 tys. mieszkańców)
- średnie miasto (20-99 tys. mieszkańców)
- duże miasto (100-500 tys. mieszkańców)
- wielkie miasto (powyżej 500 tys. mieszkańców)

Wykształcenie respondentów

39% 4% 57%

- podstawowe
- średnie
- wyższe

SYTUACJA FINANSOWA POLAKÓW

SYTUACJA FINANSOWA POLAKÓW

Fundacja Kronenberga
citi handlowy

74% Polaków deklaruje, że ich sytuacja finansowa pozwala na oszczędzanie. W tym 36% deklaruje, że mogłoby oszczędzać bez większego wysiłku.

Kobiety rzadziej niż mężczyźni oceniają pozytywnie swoją sytuację finansową.

Dochód wyjaśnia w bardzo niewielkim stopniu subiektywną i relatywną ocenę sytuacji finansowej.

40% Polaków deklaruje, że ich sytuacja finansowa pogorszyła się w ciągu 12 ostatnich miesięcy, zaś w przypadku 13% Polaków sytuacja finansowa się poprawiła.

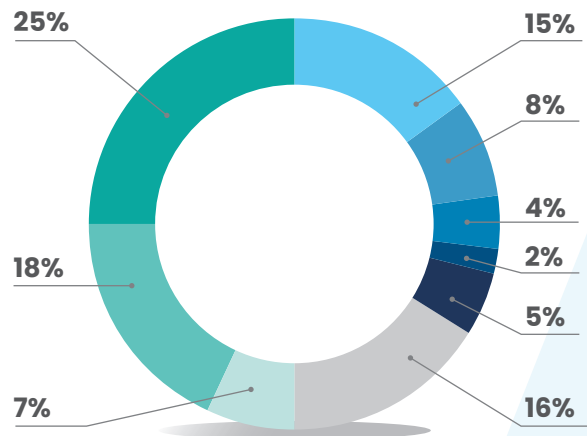
SYTUACJA FINANSOWA GOSPODARSTW DOMOWYCH – WSKAŹNIKI OBIEKTYWNE

Fundacja Kronenberga
citi handlowy

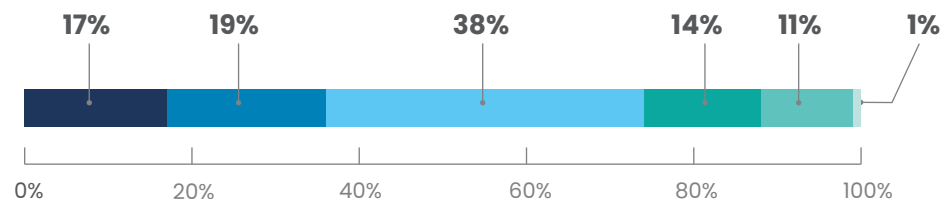
W jakim przedziale mieści się dochód netto na osobę w Pana(-i) gospodarstwie domowym?

- do 1000 zł
- 1001-2000 zł
- 2001-3000 zł
- 3001-4000 zł
- 4001-5000 zł
- 5001-6000 zł
- 6001-7000 zł
- powyżej 7000 zł
- odmowa odpowiedzi

Połowa badanych deklaruje dochód netto per capita na poziomie do 3000 zł.

Które z poniższych stwierdzeń najlepiej opisuje sytuację finansową Pana(-i) gospodarstwa domowego?

- pieniędzy starcza na wszystko i jeszcze oszczędzamy na przyszłość
- pieniędzy starcza na wszystko bez specjalnych wyrzeczeń, lecz nie oszczędzamy na przyszłość
- żyjemy oszczędnie i dzięki temu starcza na wszystko
- żyjemy bardzo oszczędnie, aby odłożyć na poważniejsze zakupy
- pieniędzy starcza tylko na podstawowe potrzeby
- pieniędzy nie starcza nawet na najtańsze jedzenie

74% badanych opisuje swoją sytuację w sposób, który wskazuje na możliwość oszczędzania, przy czym w przypadku 36% byłoby to możliwe bez większego wysiłku.

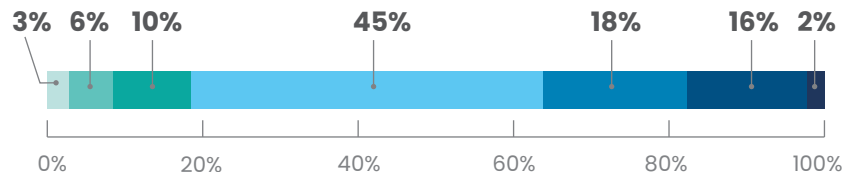
SYTUACJA MATERIALNA GOSPODARSTW DOMOWYCH – OCENA SUBIEKTYWNA I RELATYWNA

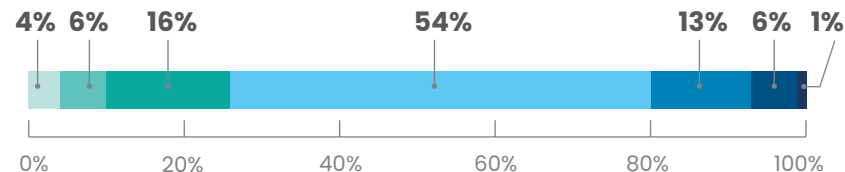
Fundacja Kronenberga
citi handlowy

Jak ocenia Pan(i) sytuację materialną swojego gospodarstwa domowego?

Jak ocenia Pan(i) sytuację materialną swojego gospodarstwa domowego w porównaniu do sytuacji większości Polaków?

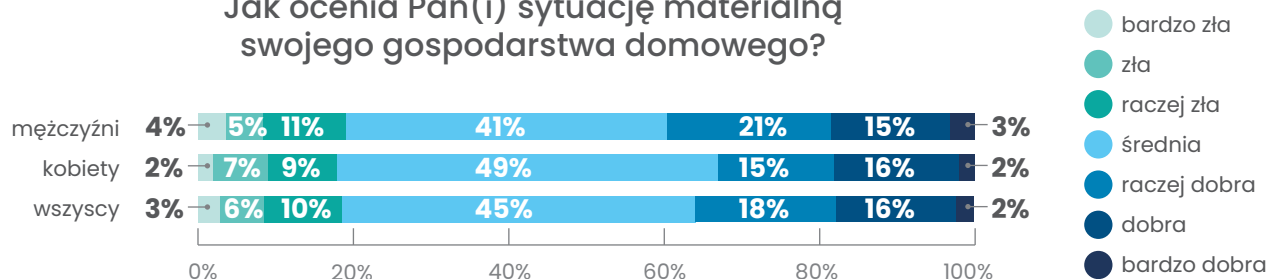

36% Polaków ocenia swoją sytuację finansową jako co najmniej „raczej dobrą”, podczas gdy co piąty Polak ocenia ją negatywnie.

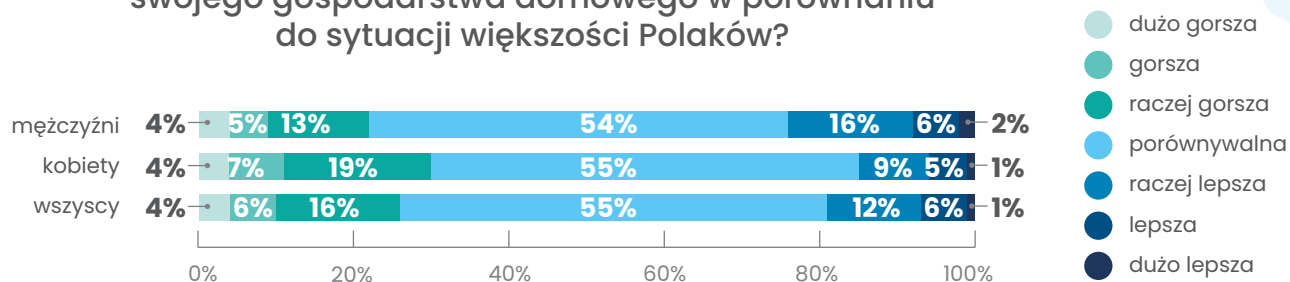
W przypadku porównań z innymi ludźmi Polacy są bardziej krytyczni i co czwarty Polak uznaje, że jego finanse wypadają gorzej niż finanse innych Polaków, a 20% Polaków uznaje, że ich sytuacja jest lepsza niż innych rodaków.

SYTUACJA MATERIALNA GOSPODARSTW DOMOWYCH – OCENA SUBIEKTYWNA I RELATYWNA W ZALEŻNOŚCI OD PŁCI

Jak ocenia Pan(i) sytuację materialną
swojego gospodarstwa domowego?

Jak ocenia Pan(i) sytuację materialną
swojego gospodarstwa domowego w porównaniu
do sytuacji większości Polaków?

Kobiety rzadziej niż mężczyźni oceniają pozytywnie swoją sytuację finansową zarówno w kontekście oceny oderwanej od porównań społecznych, jak i wtedy, gdy porównują ją do sytuacji innych Polaków.

W przypadku subiektywnej oceny sytuacji finansowej kobiety częściej niż mężczyźni oceniają ją „średnio”, zaś w przypadku oceny relatywnej, kobiety istotnie częściej niż mężczyźni oceniają swoją sytuację jako gorszą niż innych Polaków.

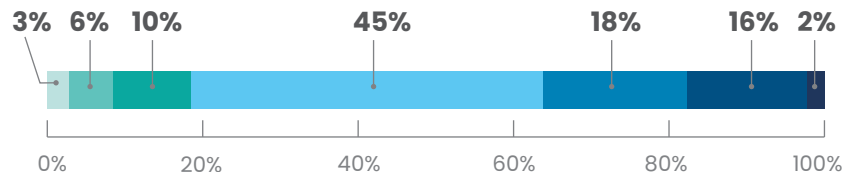
ZWIĄZEK OBIEKTYWNEJ SYTUACJI FINANSOWEJ Z JEJ OCENĄ SUBIEKTYWNĄ I RELATYWNĄ*

Fundacja Kronenberga
citi handlowy

Jak ocenia Pan(i) sytuację materialną swojego gospodarstwa domowego?

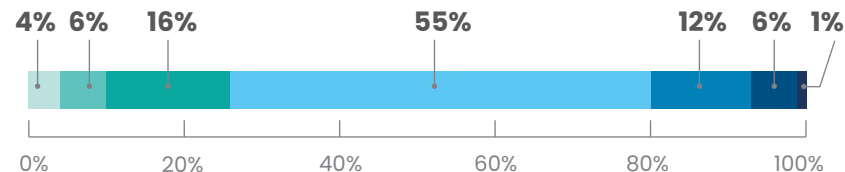

- bardzo zła
- raczej dobra
- zła
- dobra
- raczej zła
- bardzo dobra
- średnia

ZWIĄZEK Z DOCHODEM 0,25

ZWIĄZEK Z OCENĄ RELATYWNĄ 0,67

Jak ocenia Pan(i) sytuację materialną swojego gospodarstwa domowego w porównaniu do sytuacji większości Polaków?

- dużo gorsza
- raczej lepsza
- gorsza
- lepsza
- raczej gorsza
- dużo lepsza
- porównywalna

ZWIĄZEK Z DOCHODEM 0,22

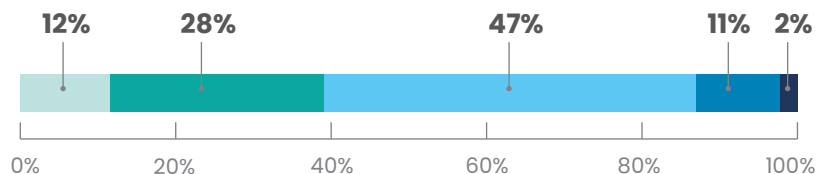
Dochód netto per capita w gospodarstwie domowym wyjaśnia w bardzo niewielkim stopniu subiektywną i relatywną* ocenę sytuacji finansowej. W przypadku oceny subiektywnej dochód wyjaśnia ją tylko w 6%, zaś w przypadku oceny relatywnej* w 5%.

Jednocześnie związek między oceną subiektywną i relatywną jest dużo silniejszy, oceny te wyjaśniają się wzajemnie aż w 45%. Tak więc to, jak postrzegam swoją sytuację finansową wynika w dużo większym stopniu z tego, jak w swojej ocenie wypadam finansowo na tle innych Polaków, niż od tego, ile nominalnie zarabiam.

*relatywna tj. w porównaniu z innymi Polakami

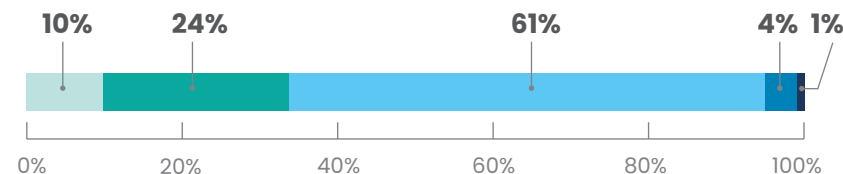
ZMIANA SYTUACJI FINANSOWEJ W CIĄGU MINIONEGO ROKU

Jak zmieniła się sytuacja finansowa Pana(-i) gospodarstwa domowego w ciągu ostatniego roku?

- zdecydowanie się pogorszyła
- trochę się pogorszyła
- nie zmieniła się znacząco
- trochę się poprawiła
- zdecydowanie się poprawiła

Czy sytuacja pandemii SARS-COV-2 miała realny wpływ na sytuację finansową Pana(-i) gospodarstwa domowego?

- zdecydowanie ją pogorszyła
- trochę ją pogorszyła
- nie wpłynęła znacząco
- trochę ją poprawiła
- zdecydowanie ją poprawiła

40% Polaków deklaruje, że ich sytuacja finansowa pogorszyła się w ciągu 12 ostatnich miesięcy, zaś w przypadku 13% Polaków sytuacja finansowa się poprawiła.

Większość (61%) Polaków nie łączy zmian swojej sytuacji finansowej z sytuacją pandemii SARS-COV-2, ale wciąż co trzeci Polak wskazuje, że pandemia wpłynęła negatywnie na jego finanse. Odsetek tych, którzy pozytywnie ocenili wpływ pandemii na swoje finanse, jest wyraźnie mniejszy, stanowią oni tylko 5% ogółu badanych.

OPTYMIZM FINANSOWY

Fundacja Kronenberga
citi handlowy

OPTYMIZM FINANSOWY POLAKÓW

Fundacja Kronenberga
citi handlowy

Co czwarty Polak spodziewa się poprawy swojej sytuacji finansowej w ciągu roku, a 34% spodziewa się pozytywnej zmiany w perspektywie 5-letniej.

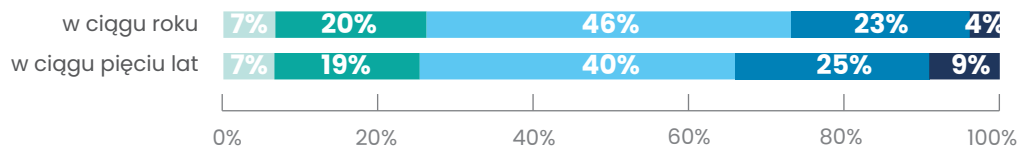
Co czwarty Polak jest finansowym pesymistą, niezależnie od długości przyjmowanego horyzontu czasowego.

Półowa Polaków spodziewa się pogorszenia sytuacji gospodarczej w Polsce, tak w perspektywie roku jak i pięciu lat, podczas gdy nadzieję na jej poprawę ma co piąty Polak.

OPTYMIZM EKONOMICZNY DOTYCZĄCY GOSPODARSTWA DOMOWEGO

Jak Pan(i) sądzi, jak zmieni się sytuacja finansowa Pana(-i) gospodarstwa domowego w ciągu najbliższego roku/najbliższych 5 lat?

- zdecydowanie się pogorszy
- trochę się pogorszy
- nie zmieni się znacząco
- trochę się poprawi
- zdecydowanie się poprawi

}

KORELACJA 0,74

27% Polaków spodziewa się poprawy swojej sytuacji finansowej w ciągu roku i dokładnie taki sam odsetek Polaków spodziewa się jej pogorszenia.

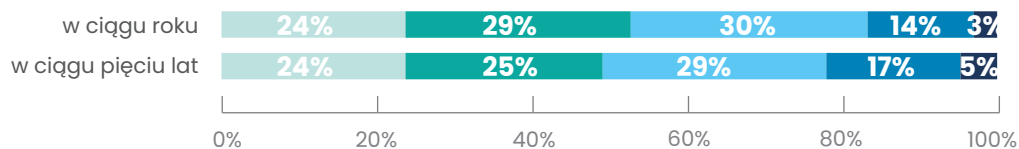
W perspektywie pięciu lat zwiększa się odsetek optymistów zakładających poprawę sytuacji, których łącznie jest 34%.

Obserwowana zmiana liczby optymistów przy wydłużeniu horyzontu czasowego jest wynikiem zmiany perspektywy części osób, które w perspektywie rocznej spodziewają się stałej sytuacji finansowej. Liczba pesymistów w krótkim i długim horyzoncie czasowym pozostaje taka sama.

Związek między optymizmem krótko- i długoterminowym w odniesieniu do własnych finansów jest raczej silny.

OPTYMIZM EKONOMICZNY DOTYCZĄCY SYTUACJI GOSPODARCZEJ W POLSCE

Jak Pan(i) sądzi, jak zmieni się sytuacja gospodarcza w Polsce w ciągu najbliższego roku/najbliższych 5 lat?

- zdecydowanie się pogorszy
- trochę się pogorszy
- nie zmieni się znacząco
- trochę się poprawi
- zdecydowanie się poprawi

} KORELACJA 0,78

17% Polaków spodziewa się poprawy sytuacji gospodarczej w Polsce w ciągu roku, podczas gdy ponad połowa (53%) Polaków spodziewa się jej pogorszenia.

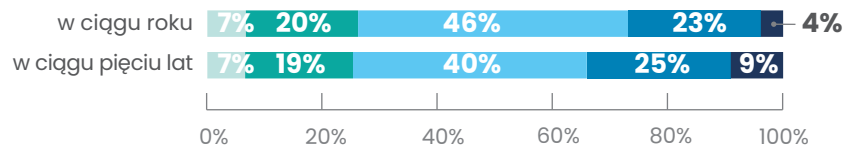
Przy ocenie w perspektywie pięcioletniej trochę zwiększa się odsetek optymistów zakładających poprawę sytuacji, których łącznie jest 22%.

Związek między optymizmem krótko- i długoterminowym w odniesieniu do sytuacji gospodarczej w kraju jest raczej silny.

OPTYMIZM EKONOMICZNY DOTYCZĄCY SYTUACJI GOSPODARCZEJ W POLSCE

Jak Pan(i) sądzi, jak zmieni się sytuacja finansowa Pana(-i) gospodarstwa domowego w ciągu najbliższego roku/najbliższych 5 lat?

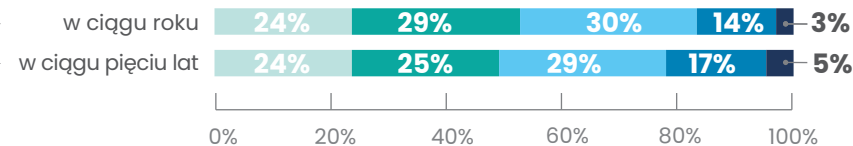

- zdecydowanie się pogorszy
- trochę się poprawi
- trochę się pogorszy
- zdecydowanie się poprawi
- nie zmieni się znacząco

Jak Pan(i) sądzi, jak zmieni się sytuacja gospodarcza w Polsce w ciągu najbliższego roku/najbliższych 5 lat?

KORELACJE

← 0,49 →
← 0,45 →

- zdecydowanie się pogorszy
- trochę się poprawi
- trochę się pogorszy
- zdecydowanie się poprawi
- nie zmieni się znacząco

Związek między oceną przyszłości finansowej gospodarstwa domowego i sytuacji gospodarczej w kraju jest umiarkowany, a więc Polacy w dużej mierze przykładają inne kryteria oceny przyszłości finansowej swojego gospodarstwa i Polski, traktując je jako w znacznej części niezależne od siebie.

Spójność prognoz krótko- i długoterminowych jest podobna przy ocenie przyszłej sytuacji finansowej gospodarstwa domowego i sytuacji w kraju (korelacje 0,74 i 0,78).

Polacy są zdecydowanie bardziej optymistyczni w prognozach dotyczących własnych finansów niż w prognozach dotyczących Polski, zarówno w krótkim, jak i w długim horyzoncie czasowym.

OSZCZĘDZANIE

Fundacja Kronenberga
citi handlowy

OSZCZĘDZANIE A ROZUMIENIE ODDZIAŁYWANIA STÓP PROCENTOWYCH

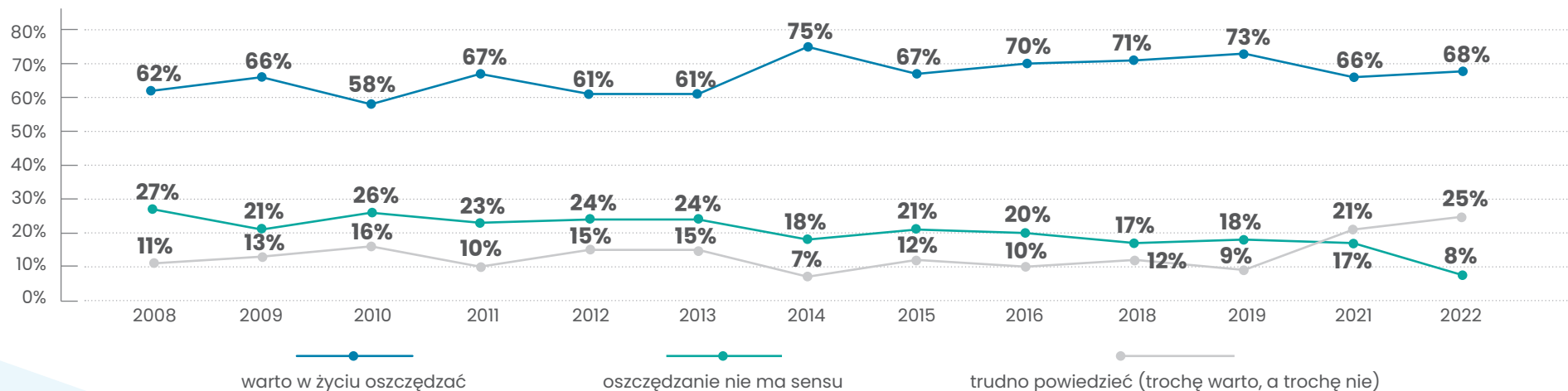
- 33% oszczędzających Polaków rozumie, jaki jest związek pomiędzy wysokością stóp procentowych a atrakcyjnością lokat, tą samą wiedzą może się pochwalić 27% osób, które nie oszczędzają pieniędzy.
- Zależność między wysokością rat kredytów a stopami procentowymi rozumie 87% osób, które oszczędzają i 84% osób, które nie oszczędzają.

OSZCZĘDZANIE

- Niemal 70% Polaków uważa, że warto oszczędzać.
- W ciągu dwóch lat pandemii spadła liczba jednoznacznych zwolenników i przeciwników oszczędzania na rzecz postawy ambiwalentnej.
- 74% Polaków deklaruje, że oszczędza pieniądze (w tym 65% celowo).
- Najczęstszym powodem nieodkładania pieniędzy wskazywanym przez Polaków są zbyt niskie dochody. Kolejne miejsca zajmują zbyt wysokie koszty utrzymania i wysokie zobowiązania finansowe.
- Odsetek osób, które wydają wszystko na bieżące potrzeby osiągnął w 2022 r. najniższy poziom na przestrzeni ostatnich 14 lat.
- Procent osób regularnie oszczędzających przewyższył odsetek osób konsumujących wszystkie środki.
- Większość Polaków oszczędzających pieniądze odkłada średniomiesięcznie mniej niż 25% swoich dochodów. Jednocześnie 15% Polaków nie wie, jakie sumy odkłada.
- 14% Polaków nie posiada oszczędności.
- 31% Polaków byłoby w stanie przeżyć za swoje oszczędności ponad 3 miesiące.
- Wysokość posiadanych oszczędności daje poczucie bezpieczeństwa co trzeciemu Polakowi.
- W czasie pandemii wysokość posiadanych oszczędności zmniejszyła się w przypadku 38% Polaków, zaś zwiększyła w przypadku 18% Polaków.
- Głównym celem oszczędzania wśród Polaków jest zabezpieczenie się na wypadek „czarnej godziny”.
- Tylko co czwarty Polak zabezpiecza swoją przyszłość finansową w okresie emerytury.

POSTAWA WOBEC OSZCZĘDZANIA

Czy ogólnie rzecz biorąc Pana(-i) zdaniem warto w życiu oszczędzać czy też oszczędzenie nie ma sensu?

Do 2019 roku obserwowaliśmy systematyczny choć łagodny trend wzrostowy w liczbie Polaków, którzy uważali, że warto w życiu oszczędzać. Jednak wyniki otrzymane w roku 2021 (w rok po pojawieniu się w Polsce pierwszych zachorowań na COVID-19) były o 7% niższe niż w 2019 roku. Wyniki dla odpowiedzi „warto w życiu oszczędzać” otrzymane w 2021 i 2022 r. są bardzo zbliżone, choć najnowszy pomiar jest o 2% wyższy niż poprzedni.

Okres pandemii wyraźnie przyspieszył obserwowany już we wcześniejszych latach trend spadkowy dla odpowiedzi „oszczędzenie nie ma sensu”. W 2022 r. jedynie 8% Polaków zgodziło się z tym stwierdzeniem, co jest wartością około 2 razy mniejszą niż w poprzednich latach.

W ciągu dwóch lat pandemii spadła liczba osób jednoznacznie oceniających sensowność inwestowania, zarówno tych, którzy są jego zwolennikami, jak i przeciwnikami, na rzecz postawy niepewnej, ambiwalentnej. Wygląda więc na to, że okres pandemii oddziaływał na postawy Polaków w dwóch przeciwnych kierunkach, u części osób obudził wątpliwość, czy aby oszczędzanie ma sens, u innych zaś zasiał ziarno wątpliwości, czy słusznie uważam, że oszczędzanie sensu nie ma. W 2019 r. 9% Polaków nie było pewne, czy warto oszczędzać czy też nie, w 2021 r. wątpiło 17% badanych, a w 2022 r. odpowiedzi „trudno powiedzieć” udzielił co czwarty Polak.

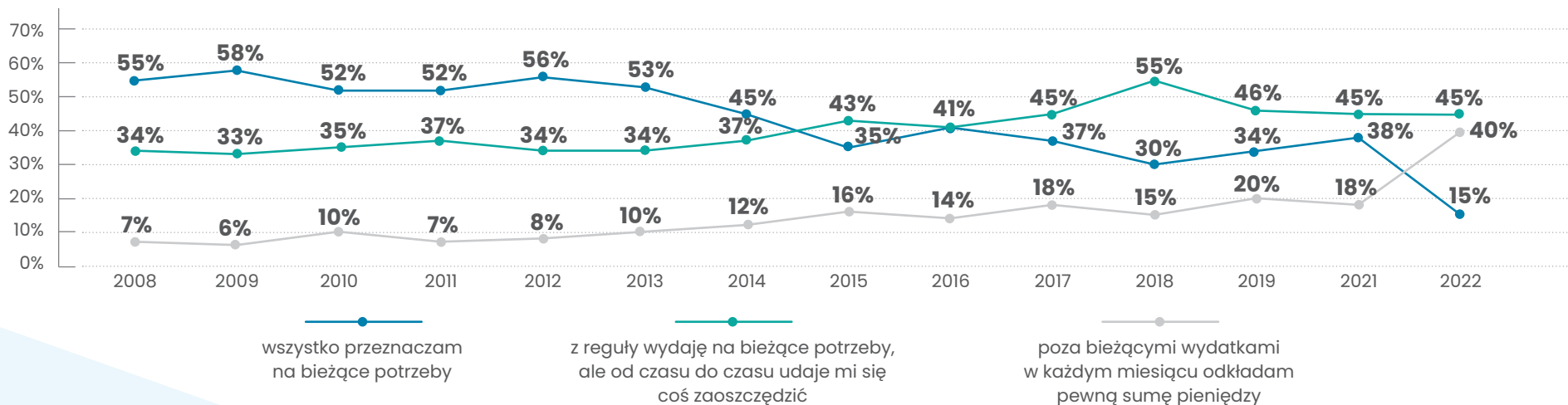
SPOSÓB GOSPODAROWANIA PIENIĘDZMI

Fundacja Kronenberga
citi handlowy

Jak Pan(i) określił(a)by swój sposób gospodarowania pieniędzmi?

Na przestrzeni lat można było zaobserwować malejący trend opisujący odsetek osób wydających wszystko na bieżącą konsumpcję i rosnący odsetek osób, które oszczędzają systematycznie lub od czasu do czasu.

W efekcie od 2015 roku odsetek wydających wszystko na bieżące potrzeby był konsekwentnie niższy niż odsetek osób, którym udaje się od czasu do czasu coś zaoszczędzić.

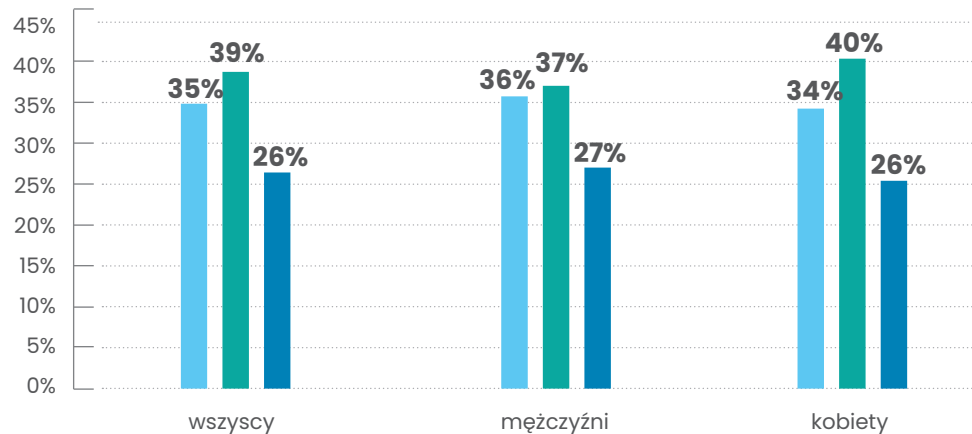
Pierwszy rok pandemii przyniósł nieznaczne zmiany w sposobie gospodarowania pieniędzmi przez Polaków, ale drugi rok pandemii zmienił je bardzo wyraźnie. Odsetek osób, które wydają wszystko na bieżące potrzeby spadł o 23% i osiągnął najniższy poziom na przestrzeni 14 lat opisywanych badań. Jednocześnie pierwszy raz od co najmniej 2008 roku procent osób regularnie oszczędzających przewyższył odsetek osób wydających wszystkie pieniądze na bieżącą konsumpcję i wyniósł 40%, czyli o 22% więcej niż w 2021 r.

SPOSÓB OSZCZĘDZANIA PIENIĘDZY

W jaki sposób oszczędza Pan(i) pieniądze?

- po prostu na koniec miesiąca zostaje mi na koncie niewydana kwota
- celowo odkładam pewną kwotę
- część oszczędności odkładam celowo, a część stanowią pieniądze, których po prostu nie wydałem(-am)

65% Polaków deklaruje, że przynajmniej część ich oszczędności jest odkładana celowo.

35% Polaków oszczędza resztowo, czyli odkłada po prostu to czego nie wydadzą, bez celowego odkładania.

Różnice między kobietami a mężczyznami w zakresie sposobów oszczędzania pieniędzy są minimalne.

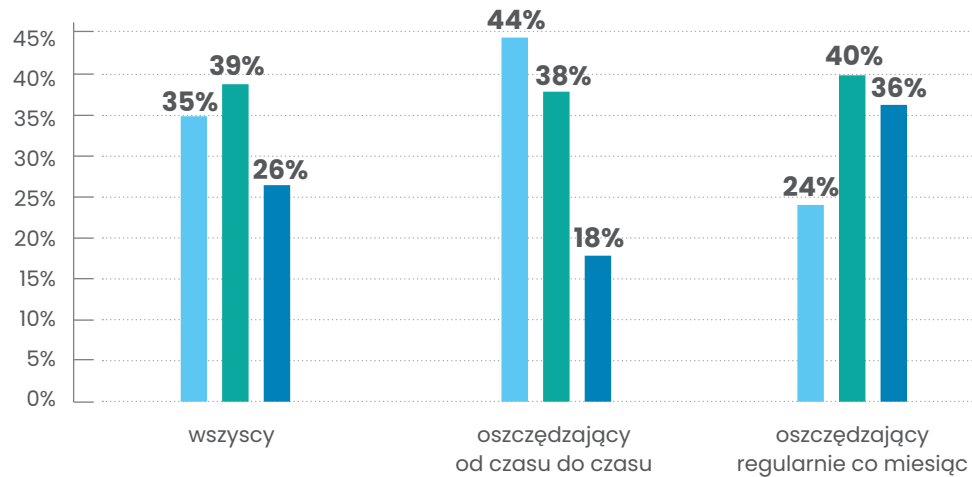
Odpowiadały tylko osoby, które zadeklarowały odkładanie pieniędzy.

SPOSÓB OSZCZĘDZANIA PIENIĘDZY

W jaki sposób oszczędza Pan(i) pieniądze?

- po prostu na koniec miesiąca zostaje mi na koncie niewydana kwota
- celowo odkładam pewną kwotę
- część oszczędności odkładam celowo, a część stanowią pieniądze, których po prostu nie wydałem(-am)

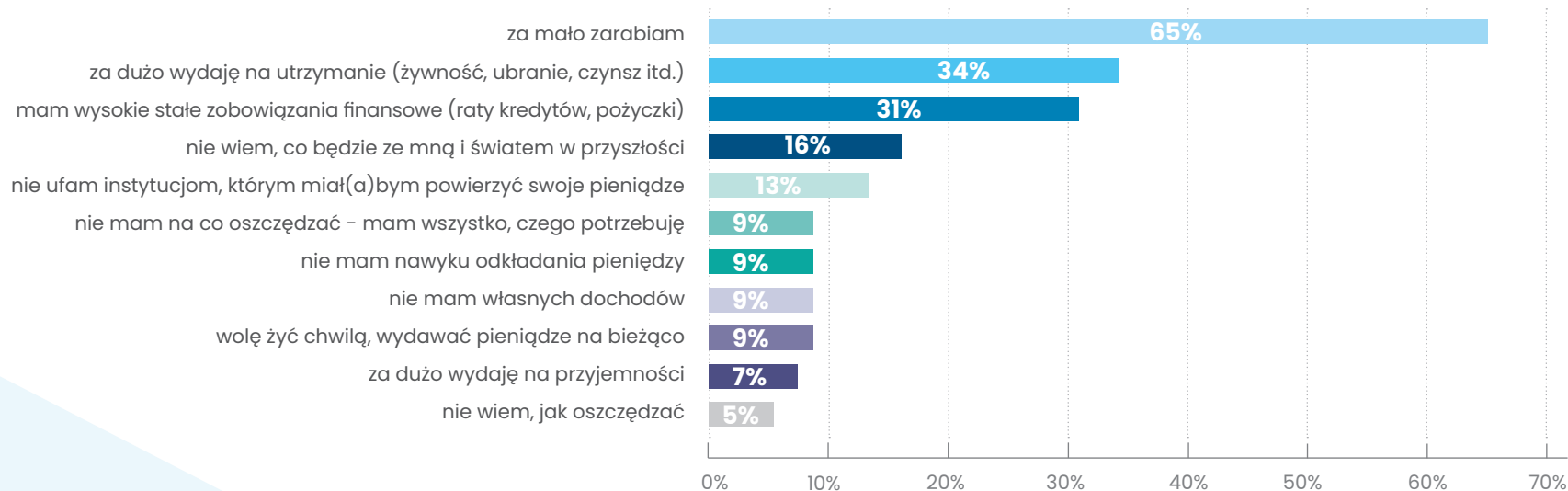
Osoby oszczędzające regularnie, istotnie częściej niż oszczędzający od czasu do czasu, celowo odkładają część lub całość swoich oszczędności (76% vs 56%).

Wśród osób oszczędzających od czasu do czasu 44% stanowią ci, którzy oszczędzają dzięki temu, że po prostu nie wydają wszystkich pieniędzy, podczas gdy w grupie oszczędzających regularnie 24% stanowią oszczędzający resztowo (czyli ci, którzy odkładają to, czego akurat nie wydali).

Odpowiadały tylko osoby, które zadeklarowały odkładanie pieniędzy.

POWODY NIEODKŁADANIA PIENIĘDZY

Nie odkładam pieniędzy ponieważ...

Najczęstszym powodem nieodkładania pieniędzy wskazywanym przez Polaków są zbyt niskie dochody, co wskazuje 65% badanych.

Kolejne miejsca zajmują zbyt wysokie koszty utrzymania i wysokie zobowiązania finansowe (kredyty/pożyczki), które wskazuje ponad 30% Polaków.

Niski poziom zaufania do instytucji finansowych wskazuje 13% Polaków.

Brak celu, brak nawyku oszczędzania, zależność finansowa i preferencja bieżącej konsumpcji to powody, które wskazuje 9% Polaków.

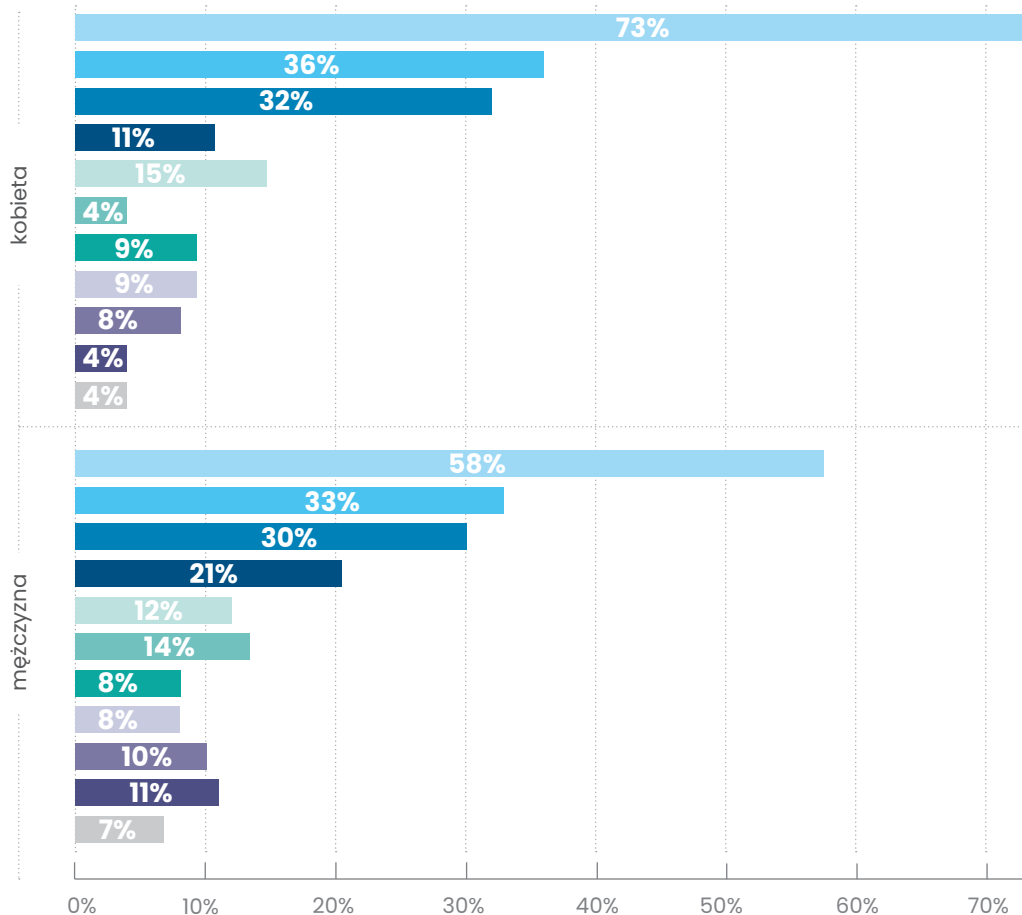
Co ciekawe, brak umiejętności lub wiedzy z zakresu oszczędzania wskazuje tylko 5% Polaków.

Odpowiadali tylko osoby, które zadeklarowały nieodkładanie pieniędzy.

POWODY NIEODKŁADANIA PIENIĘDZY

Nie odkładam pieniędzy ponieważ...

- za mało zarabiam
- za dużo wydaję na utrzymanie (żywność, ubranie, czynsz itd.)
- mam wysokie stałe zobowiązania finansowe (raty kredytów, pożyczki)
- nie wiem, co będzie ze mną i światem w przyszłości
- nie ufam instytucjom, którym miał(a)bym powierzyć swoje pieniądze
- nie mam na co oszczędzać - mam wszystko, czego potrzebuję
- nie mam nawyku odkładania pieniędzy
- nie mam własnych dochodów
- wolę żyć chwilą, wydawać pieniądze na bieżąco
- za dużo wydaję na przyjemności
- nie wiem, jak oszczędzać

Kobiety znacznie częściej niż mężczyźni tłumaczą nieodkładanie pieniędzy zbyt niskimi zarobkami. Deklaruje tak 73% kobiet i 58% mężczyzn

Mężczyźni częściej niż kobiety wskazują, że nie odkładają pieniędzy, bo:

1. nie są pewni przyszłości swojej i świata (21% vs 11%),
2. nie mają na co oszczędzać (14% vs 4%),
3. nie wiedzą jak oszczędzać (7% vs 4%).

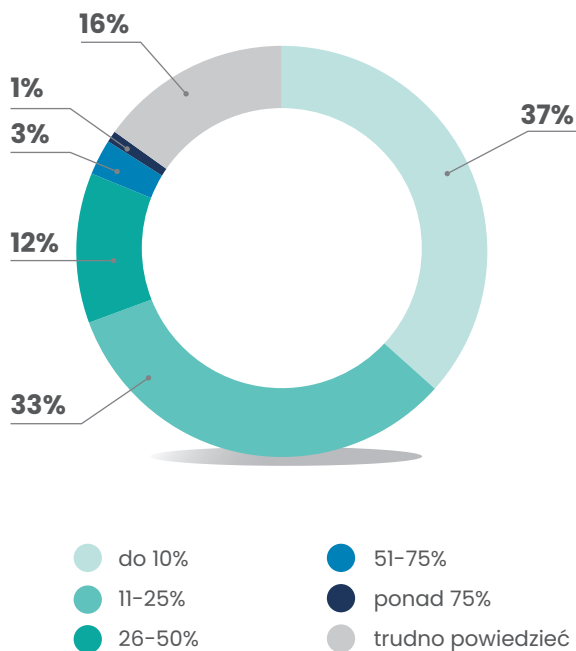
Odpowiadały tylko osoby, które zadeklarowały nieodkładanie pieniędzy.

WYSOKOŚĆ MIESIĘCZNYCH OSZCZĘDNOŚCI

Proszę pomyśleć o ostatnim roku. Jaki procent swoich dochodów zwykle oszczędzało Pana(-i) gospodarstwo domowe w ciągu miesiąca?

70% Polaków oszczędzających pieniądze odkłada średniomiesięcznie mniej niż 25% dochodów.

12% oszczędzających Polaków odkłada między 25 a 50% dochodów.

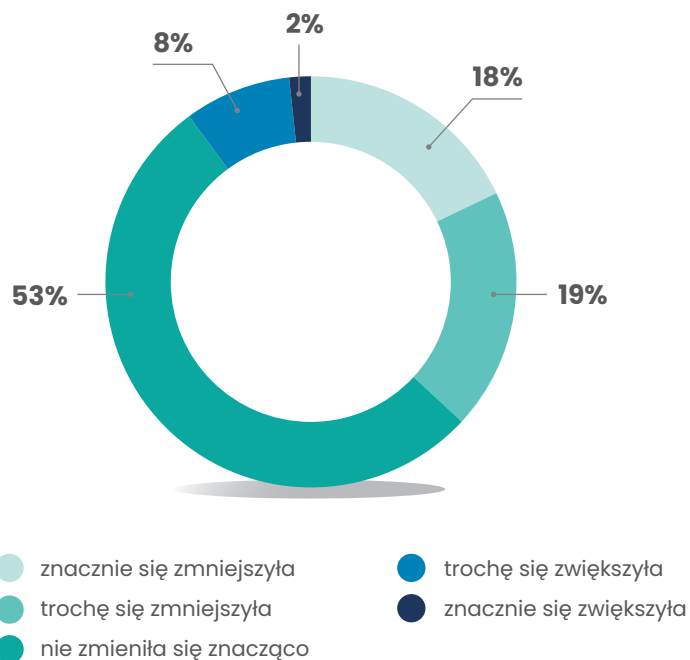
Tylko 4% oszczędzających Polaków odkłada więcej niż połowę swoich dochodów.

Jednocześnie 16% Polaków nie jest świadomych tego, jaką część swoich dochodów oszczędza.

Odpowiadały tylko osoby, które zadeklarowały odkładanie pieniędzy.

ZMIANA WYSOKOŚCI OSZCZĘDNOŚCI ODKŁADANYCH CO MIESIĄC W STOSUNKU DO OKRESU SPRZED PANDEMII

Czy wysokość pieniędzy odkładanych przez Pana(-ią) miesięcznie zmieniła się w stosunku do okresu sprzed pandemii Sars-COV-2?

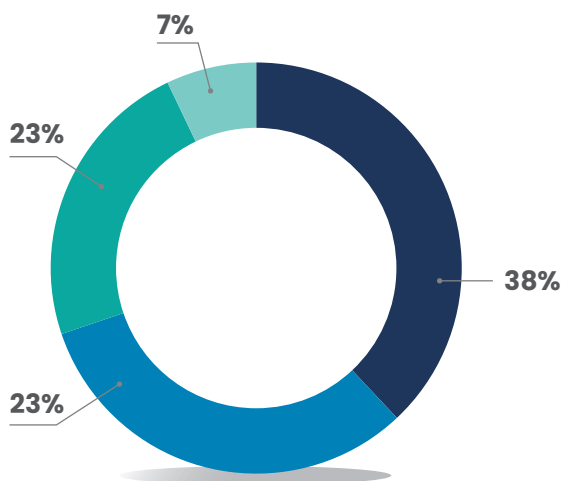
W przypadku ponad połowy Polaków (53%) kwota odkładanych co miesiąc pieniędzy nie uległa zmianie w czasie trwania pandemii.

37% Polaków odkłada dziś mniej niż przed pandemią, przy czym w przypadku 18% jest to znaczna różnica.

Zwiększenie odkładanej co miesiąc sumy pieniędzy odnotowało 10% Polaków, przy czym tylko 2% Polaków odnotowało znaczną poprawę.

PRZYCZYNY OBNIŻENIA WYSOKOŚCI COMIESIĘCZNYCH OSZCZĘDNOŚCI

Czy obniżenie wysokości pieniędzy odkładanych przez Pana(-ią) miesięcznie wynika z pandemii?

- tak, zmiana wynika z pandemii, wydaję teraz więcej
- tak, zmiana wynika z pandemii, zarabiam teraz mniej
- nie, zmiana nie zależy od pandemii, z innych powodów wydaję teraz więcej
- nie, zmiana nie zależy od pandemii, z innych powodów zarabiam teraz mniej

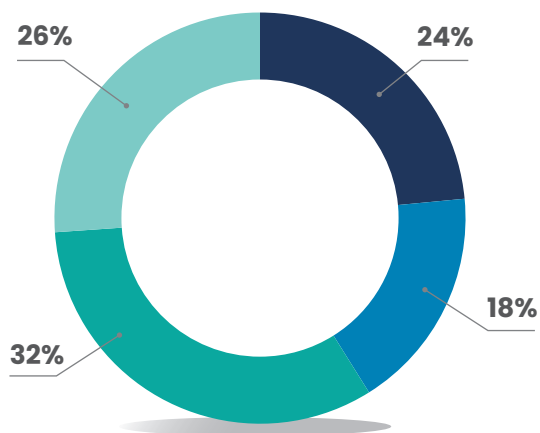
70% osób, które doświadczyły obniżenia kwoty odkładanych pieniędzy w czasie pandemii przypisuje winę za tę sytuację pandemii.

Wśród osób, które odkładają teraz mniej niż przed pandemią 39% wskazuje, że przyczyną tej sytuacji jest spadek dochodu. Przy czym 32% wskazuje, że spadek dochodu jest bezpośrednią konsekwencją pandemii.

61% osób odkładających dziś mniej niż przed pandemią deklaruje, że jest to konsekwencja wyższych wydatków. Przy czym 38% osób wiąże wzrost wydatków bezpośrednio z pandemią.

PRZYCZYNY PODNIESIENIA WYSOKOŚCI COMIESIĘCZNYCH OSZCZĘDNOŚCI

Czy podniesienie wysokości pieniędzy odkładanych przez Pana(-ią) miesięcznie wynika z pandemii?

- tak, zmiana wynika z pandemii, wydaję teraz więcej
- tak, zmiana wynika z pandemii, zarabiam teraz mniej
- nie, zmiana nie zależy od pandemii, z innych powodów wydaję teraz więcej
- nie, zmiana nie zależy od pandemii, z innych powodów wydaję teraz mniej

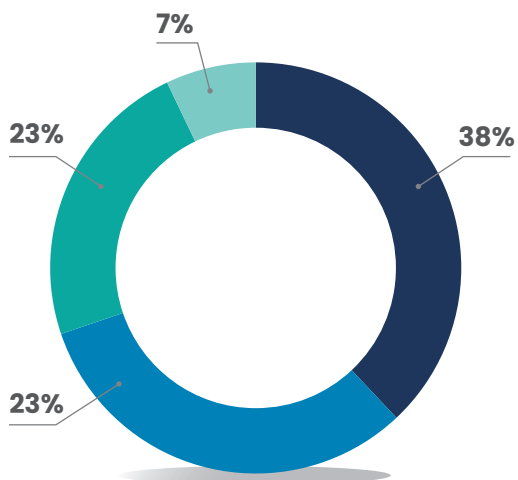
42% osób, które doświadczyły podniesienia kwoty odkładanych pieniędzy w czasie pandemii, przypisuje zasługę za tę sytuację pandemii.

44% osób, które dziś odkładają więcej niż przed pandemią wskazuje, że przyczyną jest wzrost dochodu. Przy czym 18%, których oszczędności wzrosły wskazuje, że wzrost ich dochodu wynika z pandemii.

56% osób odkładających dziś więcej niż przed pandemią deklaruje, że jest to konsekwencja niższych wydatków. 24% tych, których oszczędności wzrosły, wiąże obniżenie swoich wydatków bezpośrednio z pandemią.

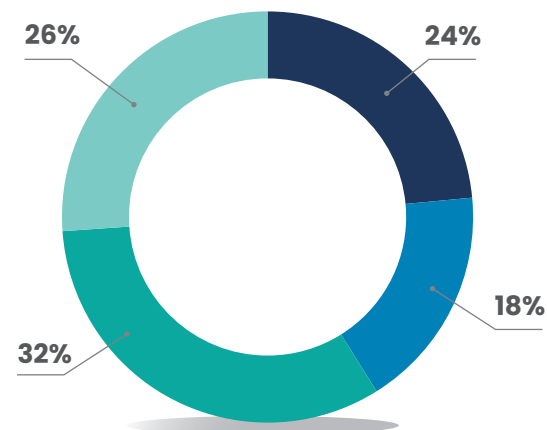
PRZYCZYNY ZMIANY WYSOKOŚCI COMIESIĘCZNYCH OSZCZĘDNOŚCI – ROLA PANDEMII

Czy obniżenie wysokości pieniędzy odkładanych przez Pana(-ią) miesięcznie wynika z pandemii?

- tak, zmiana wynika z pandemii, wydaję teraz więcej
- tak, zmiana wynika z pandemii, zarabiam teraz mniej
- nie, zmiana nie zależy od pandemii, z innych powodów wydaję teraz więcej
- nie, zmiana nie zależy od pandemii, z innych powodów wydaję teraz mniej

Czy podniesienie wysokości pieniędzy odkładanych przez Pana(-ią) miesięcznie wynika z pandemii?

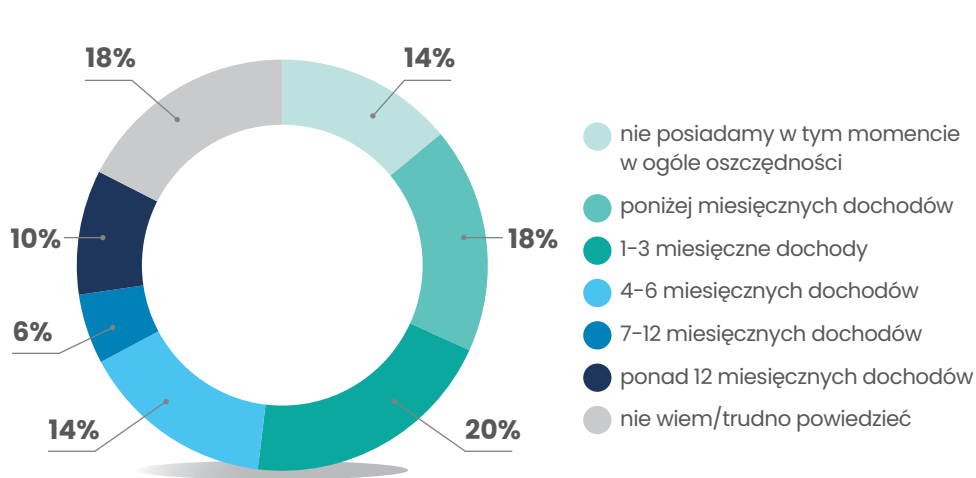
Polacy częściej widzą związek zmiany wysokości odkładanych pieniędzy z pandemią w przypadku zmiany negatywnej (70%) niż pozytywnej (42%).

Polacy przypisują pandemii częściej negatywne (32%) niż pozytywne (18%) konsekwencje w kontekście wysokości swoich wynagrodzeń.

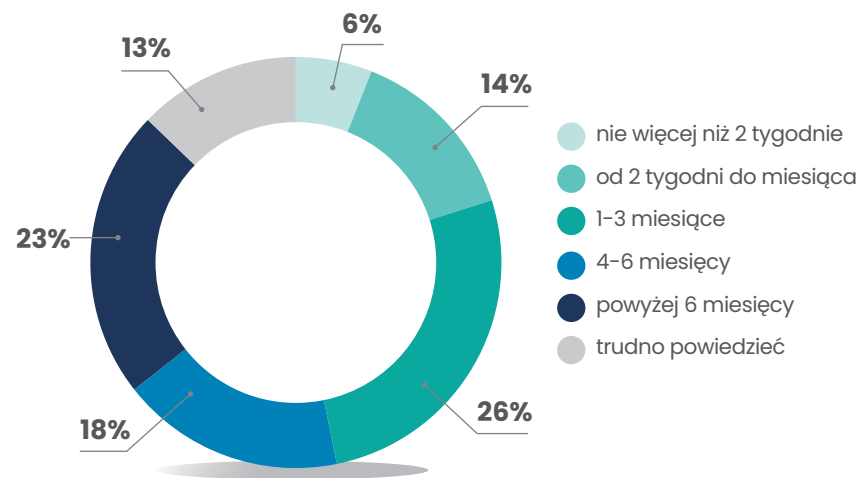
Częściej również wskazują na wzrost (38%) niż spadek (24%) cen związanych z pandemią.

WYSOKOŚĆ OSZCZĘDNOŚCI W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH

Jaka jest w tej chwili wielkość oszczędności w Pana(-i) gospodarstwie domowym, w odniesieniu do miesięcznych dochodów?

Jak długo był(a)by Pan(i) w stanie żyć ze swoich oszczędności, nie obniżając dotychczasowego poziomu życia?

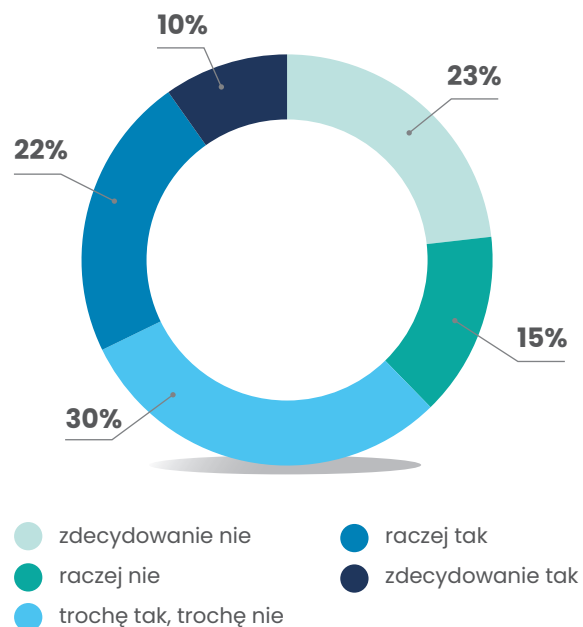

14% Polaków nie posiada oszczędności, kolejne 18% ma je na poziomie poniżej miesięcznego dochodu. Oszczędności w wysokości nie przekraczającej półrocznych dochodów ma łącznie 52% Polaków. Ponad roczne dochody deklaruje 10% Polaków. Co ciekawe niemal co piąty Polak nie wie, jakiej wysokości oszczędnościami dysponuje.

Posiadane przez Polaków oszczędności pozwoliłyby co piątemu Polakowi przeżyć na dotychczasowym poziomie nie więcej niż 1 miesiąc. 23% Polaków mogłoby za swoje oszczędności przeżyć na dotychczasowym poziomie ponad 6 miesięcy. 13% Polaków nie wie, na jak długo starczyłyby im ich oszczędności.

WYSOKOŚĆ OSZCZĘDNOŚCI W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH A POCZUCIE BEZPIECZEŃSTWA FINANSOWEGO

Czy kwota posiadanych przez Pana(-ią) oszczędności sprawia, że czuje się Pan(i) dziś bezpiecznie finansowo?

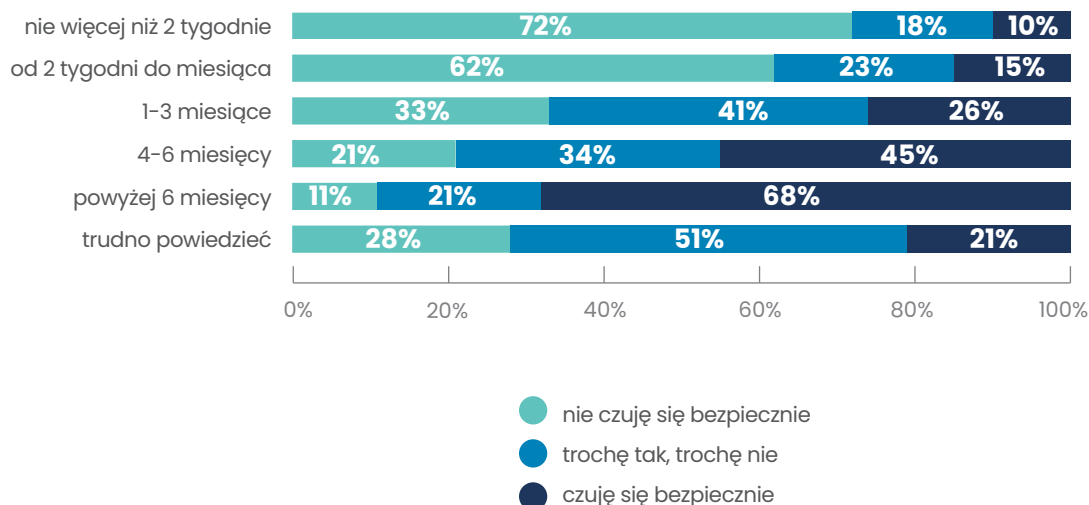
Wysokość posiadanych oszczędności daje poczucie bezpieczeństwa co trzeciemu Polakowi.

Jednocześnie 38% Polaków nie czuje się bezpiecznie ze swoimi oszczędnościami, w tym 23% wskazuje, że zdecydowanie nie czuje się bezpiecznie.

WYSOKOŚĆ OSZCZĘDNOŚCI W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH A POCZUCIE BEZPIECZEŃSTWA FINANSOWEGO

Poczucie bezpieczeństwa finansowego w zależności od tego, jak długo udało się utrzymać na aktualnym poziomie korzystając z oszczędności

Poczucie bezpieczeństwa finansowego rośnie wraz ze wzrostem oszczędności.

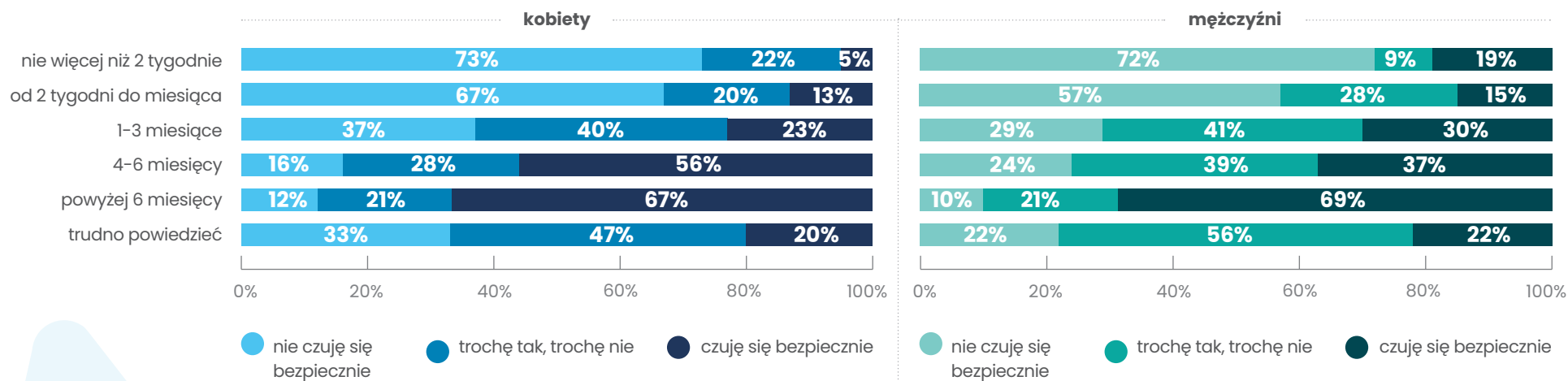
Wyraźny spadek braku poczucia bezpieczeństwa widać w momencie, gdy oszczędności pozwalają na utrzymanie się co najmniej miesiąc, wówczas 33% osób nie czuje się bezpiecznie (wobec 62% osób przy zabezpieczeniu finansowym na 3-4 tygodnie).

45% Polaków czuje się bezpiecznie finansowo przy oszczędnościach wystarczających na 4-6 miesięcy życia na niezmiennym poziomie, a 68% Polaków czuje się bezpiecznie, mając zabezpieczenie finansowe na co najmniej pół roku.

Z drugiej strony co piąty Polak z oszczędnościami zabezpieczającymi 4-6 miesięcy i co dziesiąty Polak z oszczędnościami wystarczającymi na pokrycie ponad półrocznych kosztów wciąż nie czuje się bezpiecznie finansowo.

WYSOKOŚĆ OSZCZĘDNOŚCI W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH A POCZUCIE BEZPIECZEŃSTWA FINANSOWEGO

Poczucie bezpieczeństwa finansowego w zależności od tego, jak długo zdołam się utrzymać na aktualnym poziomie, korzystając z oszczędności

Oszczędności na poziomie zabezpieczającym mniej niż 2 tygodnie życia na dotychczasowym poziomie nie dają poczucia bezpieczeństwa w tym samym stopniu kobietom i mężczyznom (72-73%).

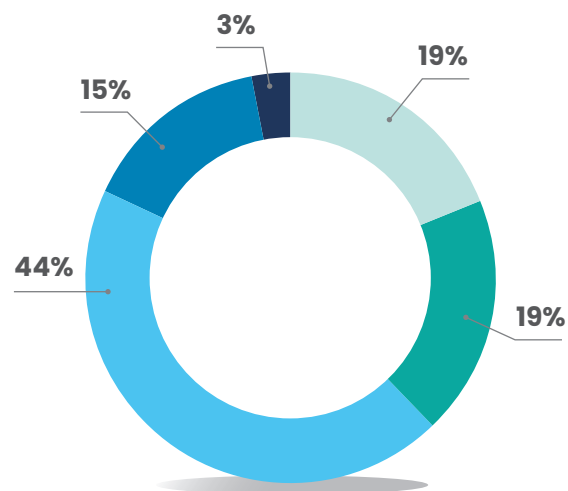
Oszczędności zabezpieczające okres do miesiąca i do trzech miesięcy w większym stopniu nie dają bezpieczeństwa kobietom niż mężczyznom.

Posiadanie oszczędności zabezpieczających finanse domowe na 4-6 miesięcy daje poczucie bezpieczeństwa częściej kobietom niż mężczyznom.

Oszczędności na poziomie powyżej półrocznego zabezpieczenia w podobnym stopniu dają poczucie bezpieczeństwa Polkom i Polakom.

ZMIANA WYSOKOŚCI OSZCZĘDNOŚCI W CZASIE PANDEMII

Czy wysokość Pana(-i) oszczędności
zmieniła się od początku pandemii?

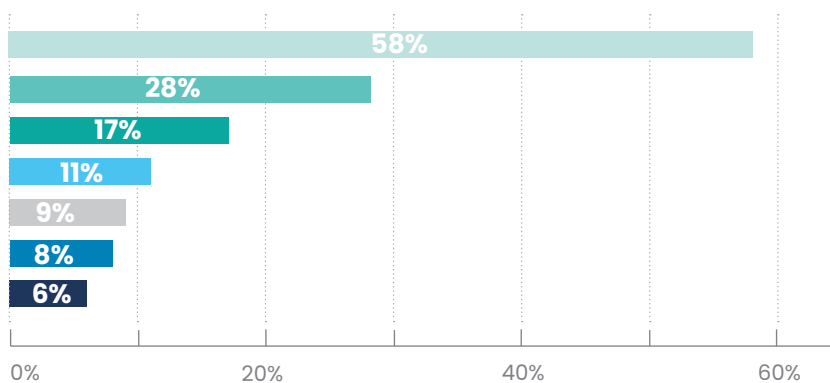
- zdecydowanie zmniejszyła się
- trochę się zmniejszyła
- nie zmieniła się znacząco
- trochę się zwiększyła
- zdecydowanie się zwiększyła

W czasie pandemii wysokość posiadanych oszczędności zmniejszyła się w przypadku 38% Polaków, zaś zwiększyła w przypadku 18% Polaków.

Pozostałe 44% Polaków nie zauważyło znaczących zmian wysokości oszczędności.

PRZYCZYNY OBNIŻENIA WYSOKOŚCI DOCHODÓW W CZASIE PANDEMII

Co spowodowało obniżenie sumy Pana(-i) oszczędności? Na co je Pan(i) przeznaczył(a)?

- musiałem(-łam) je wydać na bieżące wydatki
- wydałem(-łam) je na naprawę lub konieczną wymianę sprzętu/samochodu/mebli lub innych przedmiotów
- wydałem(-łam) je na większy zakup, który nie wynikał z awarii posiadanych przedmiotów
- spłaciłem(-łam) nimi kredyt/pożyczkę
- inny powód
- przeznaczyłem(-łam) je na wakacje lub inną formę relaksu
- kupiłem(-łam) dom/mieszkanie

Wśród innych powodów wymieniane były: koszty leczenia i leki; drożyzna; koszty remontów i budowy domów/mieszkań.

Odpowiadały tylko osoby, które zadeklarowały obniżenie wysokości oszczędności w pandemii.

PRZYCZYNY OBNIŻENIA WYSOKOŚCI DOCHODÓW W CZASIE PANDEMII

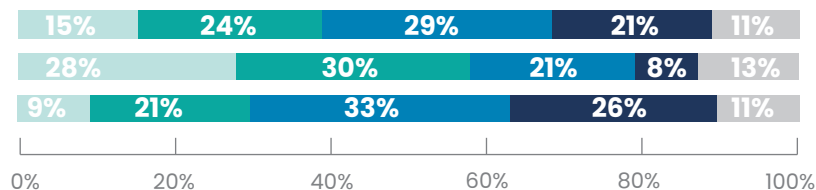

Fundacja Kronenberga
citi handlowy

Jak Pan(i) sądzi, czy zmiana wysokości Pana(-i) oszczędności wiąże się z pandemią Sars-COV-2?

wszyscy, którym wysokość oszczędności się zmieniła
ci, których oszczędności wzrosły
ci, których oszczędności spadły

- zdecydowanie nie
- raczej nie
- raczej tak
- zdecydowanie tak
- trudno powiedzieć

Połowa Polaków, których wielkość oszczędności uległa zmianie wiąże to z pandemią, przy czym zdecydowanie częściej dotyczy to osób, których oszczędności spadły (59%) niż tych, których oszczędności wzrosły (29%).

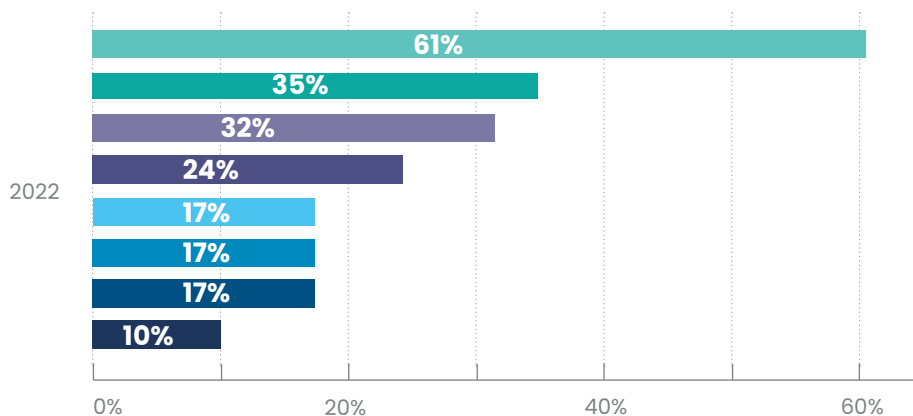
Odsetek tych, którzy nie są pewni związku zmiany swoich oszczędności z pandemią, jest zbliżony u osób, których oszczędności wzrosły i spadły w czasie pandemii.

CELE OSZCZĘDZANIA

Na jakie cele Pan(i) oszczędza?

- po prostu odkładam na zabezpieczenie przyszłości/odkładam, żeby mieć, gdy pojawi się potrzeba/nie mam konkretnego celu
- na wyposażenie domu - remont, zakup sprzętów RTV/AGD, meble
- na wypoczynek - wakacje, podróż zagraniczną, urlop
- dla zabezpieczenia swojej przyszłości na emeryturze
- na kupno samochodu
- na potrzeby dzieci, wyprawkę do szkoły, prezenty na święta
- na zakup nieruchomości/domu/mieszkania/działki
- na przyjemności, wizytę u kosmetyczki, rozrywki takie jak teatr, koncert, kino, pójście do restauracji czy pubu

Głównym celem oszczędzania wśród Polaków jest zabezpieczenie się na wypadek „czarnej godziny”.

Co trzeci Polak odkłada też na wyposażenie domu i na wypoczynek.

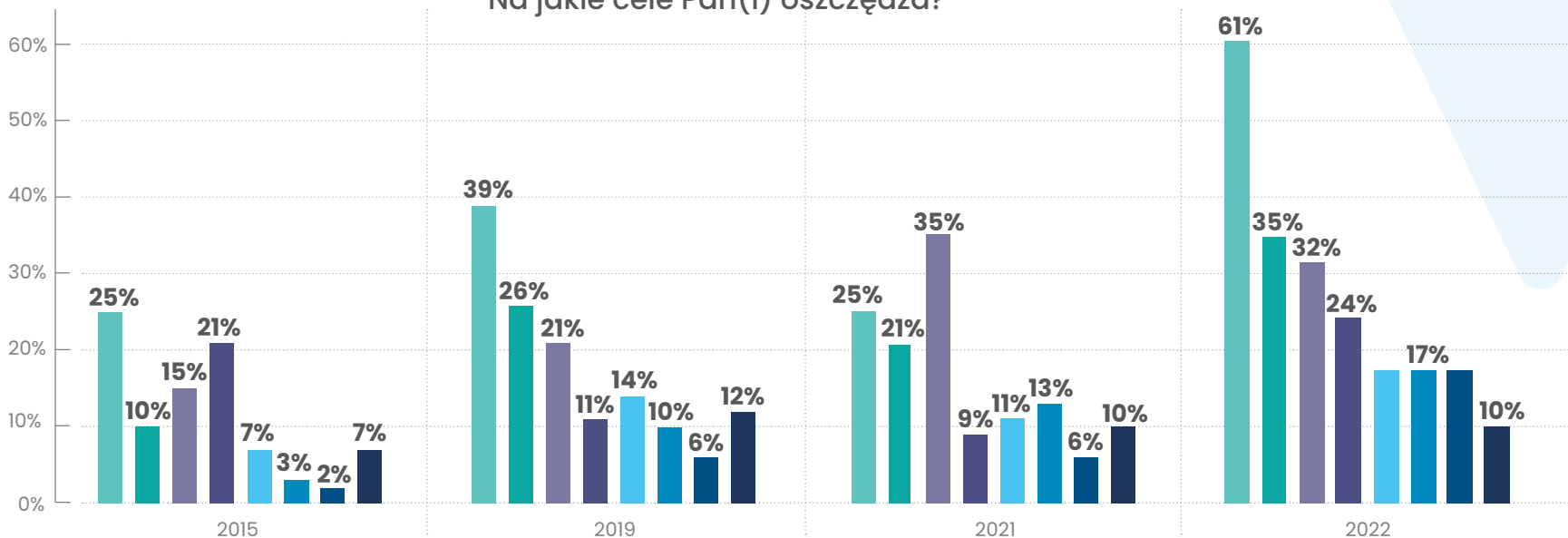
Co czwarty Polak zabezpiecza swoją przyszłość finansową w okresie emerytury.

Kupno samochodu, prezenty, dodatkowe zakupy dla dzieci i inwestycja w nieruchomości - to cele oszczędzania 17% Polaków.

Oszczędzanie na małe przyjemności jest celem co dziesiątego Polaka.

CELE OSZCZĘDZANIA – TRENDY

Na jakie cele Pan(i) oszczędza?

- po prostu odkładam na zabezpieczenie przyszłości/odkładam, żeby mieć, gdy pojawi się potrzeba/nie mam konkretnego celu
- na wyposażenie domu - remont, zakup sprzętów RTV/AGD, meble
- na wypoczynek - wakacje, podróż zagraniczną, urlop
- dla zabezpieczenia swojej przyszłości na emeryturze

- na kupno samochodu
- na potrzeby dzieci, wyprawkę do szkoły, prezenty na święta
- na zakup nieruchomości/domu/mieszkania/działki
- na przyjemności, wizytę u kosmetyczki, rozrywki takie jak teatr, koncert, kino, pójście do restauracji czy pubu

CELE OSZCZĘDZANIA – TRENDY

W porównaniu do okresu bezpośrednio przed pandemią Polacy oszczędzają częściej na niemal każdy z wymienionych celów (za wyjątkiem oszczędzania na drobne przyjemności).

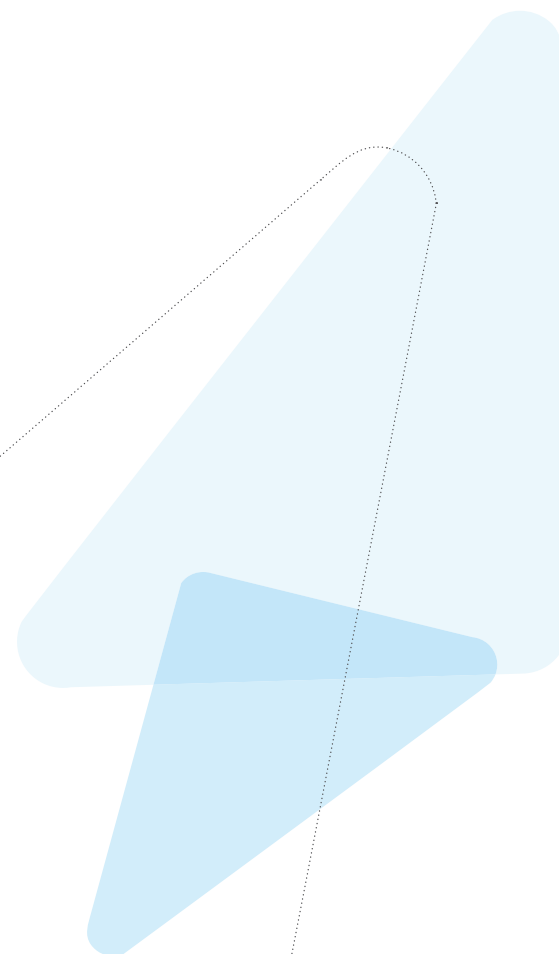
W porównaniu z wcześniejszymi latami, w 2022 r. Polacy dużo częściej odkładają „na czarną godzinę”. Robi to 61% oszczędzających, o 22% więcej niż bezpośrednio przed pandemią.

Po pierwszym roku pandemii odsetek oszczędzających na czarną godzinę spadł do poziomu 25%, ale był to okres, gdy celowe oszczędzanie większości kategorii uległo obniżeniu (za wyjątkiem oszczędzania na wakacje, które zyskało na atrakcyjności). Prawdopodobnie był to efekt przejściowy, związany z przedłużającą się pandemią, zmianą dochodów, zmianą oczekiwań i możliwości wykorzystania kapitału i innych czynników.

Okres pandemii sprawił, że Polacy zatęsknili za wakacjami i dziś oszczędza na nie co trzeci Polak – 11% więcej niż przed pandemią i 17% więcej niż w 2015 r.

Oszczędzanie w celu zabezpieczenia przyszłości na emeryturze dotyczyło tylko 11% Polaków bezpośrednio przed pandemią i obniżyło się dodatkowo w 2021 r., jednak 2022 r. przyniósł wyraźny wzrost w tym obszarze, gdyż niemal co czwarty Polak zadeklarował oszczędzanie na ten cel.

Od 2015 roku widać powolny wzrost zainteresowania oszczędzaniem na zakup nieruchomości, jednak 2022 r. przyniósł wyraźny skok zainteresowania, podnosząc je z poziomu 6% na 17%.

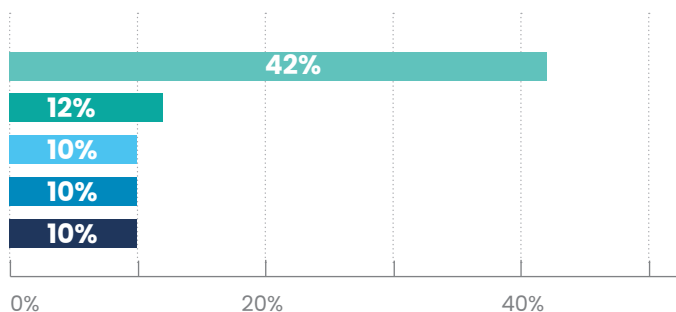

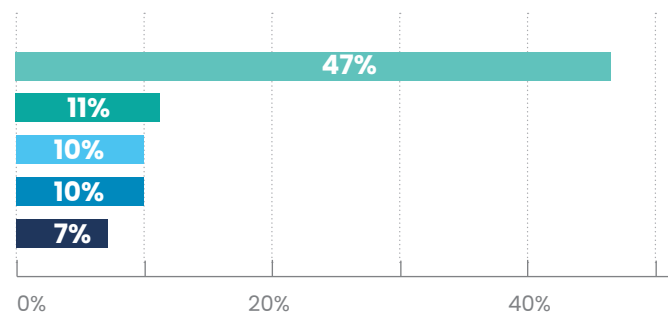
NAJWAŻNIEJSZE CELE OSZCZĘDZANIA

Najważniejsze cele w 2019 r.
(przed pandemią) to:

Najważniejsze cele w 2022 r. to:

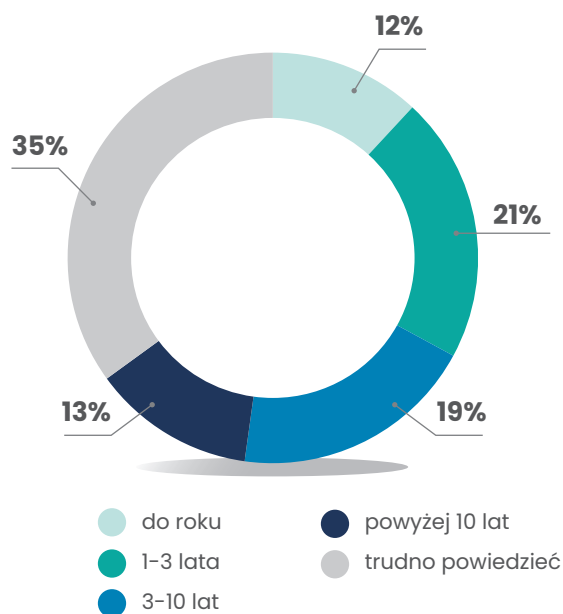
- po prostu odkładam na zabezpieczenie przyszłości/odkładam, żeby mieć, gdy pojawi się potrzeba/nie mam konkretnego celu
- na wyposażenie domu - remont, zakup sprzętów RTV/AGD, meble
- na zakup nieruchomości/domu/mieszkania/działki
- dla zabezpieczenia swojej przyszłości na emeryturze
- na wypoczynek - wakacje, podróż zagraniczną, urlop

Najczęściej wskazywanym głównym celem oszczędzania tak w 2019, jak i 2022 roku było zabezpieczenie się na wypadek „czarnej godziny”, jednak w 2022 r. wskazuje go 47% Polaków, wobec 42% w roku 2019.

Odestatek osób wskazujących pozostałe cele pozostał w większości niezmienny, poza oszczędzaniem w celu sfinansowania wypoczynku, co w 2019 r. wskazywało jako główny cel 10% Polaków, a w 2022 r. 7% osób.

PRZYJMOWANY HORYZONT CZASOWY OSZCZĘDZANIA

Jaki horyzont czasowy oszczędzania Pan(i) zakłada, kiedy Pan(i) oszczędza pieniądze?

Co trzeci Polak nie zakłada określonego horyzontu czasowego oszczędzania.

Krótkoterminowe (do roku) oszczędzanie dotyczy 12% oszczędzających Polaków.

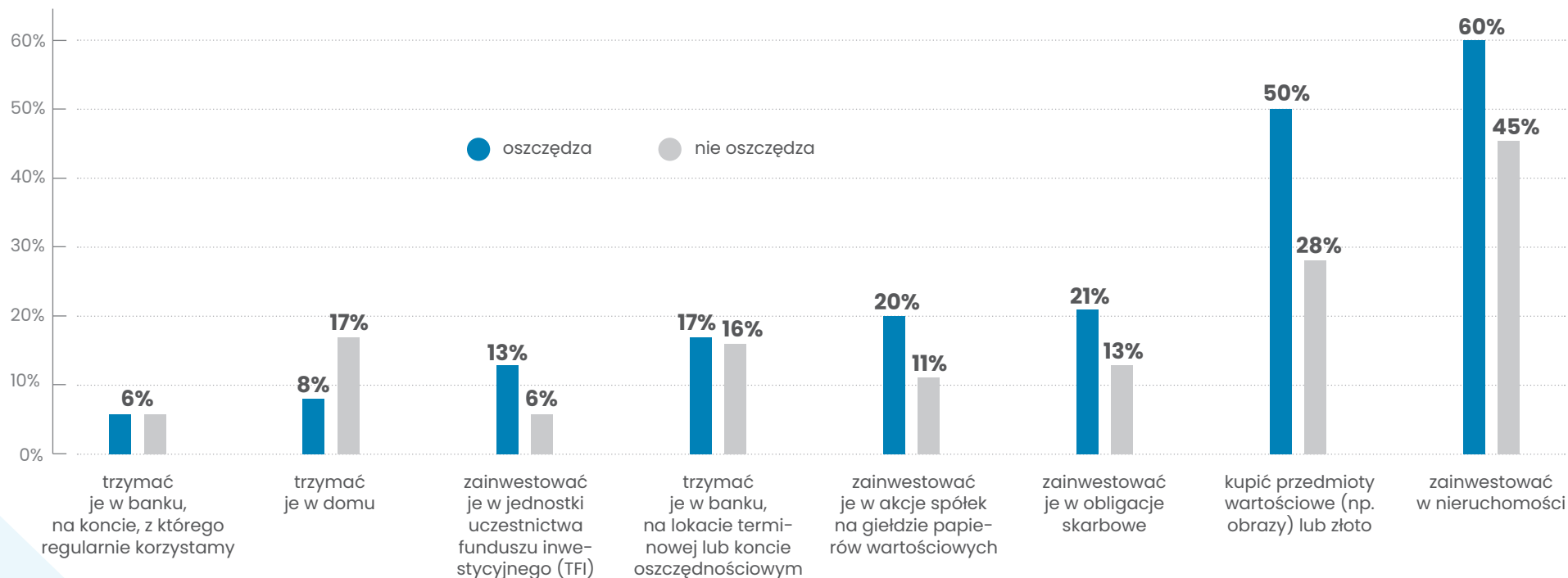
Perspektywę 1-3 letnią przyjmuje 21% badanych, którzy oszczędzają.

Długi horyzont oszczędzania (powyżej 3 lat) deklaruje 40% oszczędzających Polaków.

Odpowiadały tylko osoby, które zadeklarowały, że oszczędzają pieniądze.

OSZCZĘDZANIE A INFLACJA

Co można zrobić z oszczędnościami, by skutecznie ochronić je przed negatywnym działaniem inflacji?

Osoby, które nie oszczędzają pieniędzy częściej niż ci, którzy je oszczędzają, wskazują trzymanie pieniędzy w domu jako skuteczną ochronę przed inflacją.

Jednocześnie wszystkie formy inwestycji jako ochrony kapitału przed inflacją, wskazywane są dużo częściej przez oszczędzających niż nieoszczędzających.

INWESTOWANIE

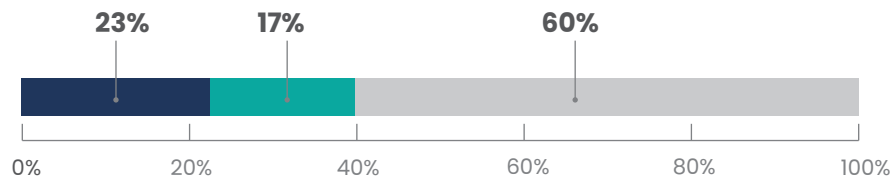
INWESTOWANIE

- 23% Polaków deklaruje posiadanie inwestycji, co jest bardzo dużym wzrostem w stosunku do wyników badań sprzed pandemii.
- Polacy najczęściej trzymają oszczędności na bieżących rachunkach bankowych, kontach oszczędnościowych i lokatach.
- 22% Polaków wciąż trzyma oszczędności w gotówce.
- Inwestycje w instrumenty rynku finansowego cieszą się mniejszym, 7-8% zainteresowaniem.
- Polacy preferują zdecydowanie niższy poziom ryzyka inwestycyjnego niż w 2010 r.
- Połowa Polaków ograniczyła inwestycje w czasie pandemii. Tylko co dziesiąty inwestujący deklaruje, że inwestuje więcej niż przed pandemią.

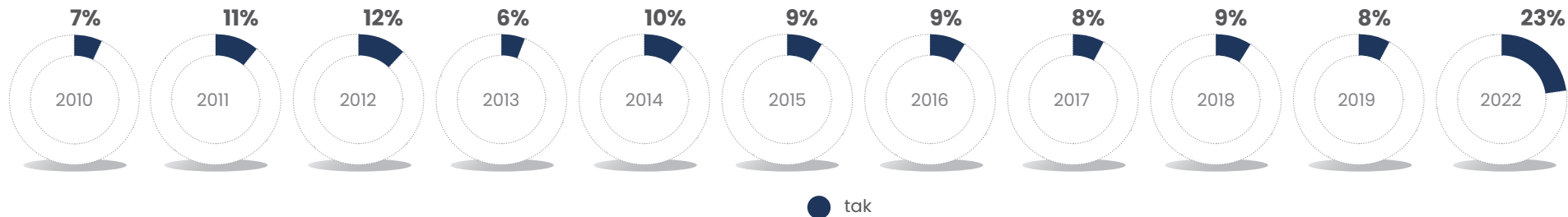

INWESTOWANIE OSZCZĘDNOŚCI

Czy inwestuje Pan(i) swoje pieniądze tzn. lokuje Pan(i) pieniądze w celu osiągnięcia zysku w przyszłości?

- tak
- nie, ale inwestowałem(-am) przed pandemią
- nie i nie inwestowałem(-am) przed pandemią

- tak

23% Polaków deklaruje posiadanie inwestycji, co jest bardzo dużym wzrostem w stosunku do wyników badań sprzed pandemii wskazujących na 8% osób, które posiadały wtedy inwestycje.

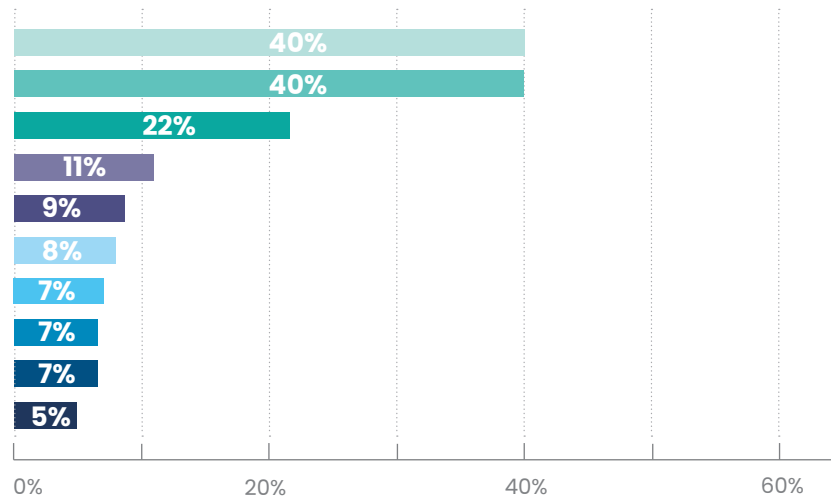
17% Polaków deklaruje, że inwestowało przed pandemią, jest w tym pewna rozbieżność z wynikami z wcześniejszych lat. Badania z lat 2010 -2019 pokazywały odsetek inwestujących Polaków na poziomie około 10 %. Prawdopodobnie rozbieżność wynika z horyzontu czasowego. Być może część badanych myśląc o okresie przed pandemią przyjęła dłuższy horyzont czasowy, odnosząc się do wszelkich doświadczeń, jakie zdobyli w życiu.

WYKORZYSTANIE OSZCZĘDNOŚCI

Co robi Pan(i) ze swoimi oszczędnościami?

- trzymam je w banku, na koncie, z którego regularnie korzystamy
- trzymam je w banku, na lokacie terminowej lub koncie oszczędnościowym
- trzymam je w domu
- zainwestowałem(-am) w nieruchomości
- wykupiłem(-am) ubezpieczenie na życie
- zainwestowałem(-am) je w akcje spółek na giełdzie papierów wartościowych
- kupiłem(-am) przedmioty wartościowe (np. obrazy) lub złoto
- zainwestowałem(-am) je w obligacje skarbowe
- zainwestowałem(-am) je w jednostki uczestnictwa funduszu inwestycyjnego (TFI)
- wykupiłem(-am) dodatkowe ubezpieczenie emerytalne (III filar)

Polacy najczęściej trzymają oszczędności na bieżących rachunkach bankowych, kontach oszczędnościowych i lokatach (po 40%).

22% Polaków trzyma oszczędności w gotówce.

Inwestycje w nieruchomości dotyczą 11% Polaków.

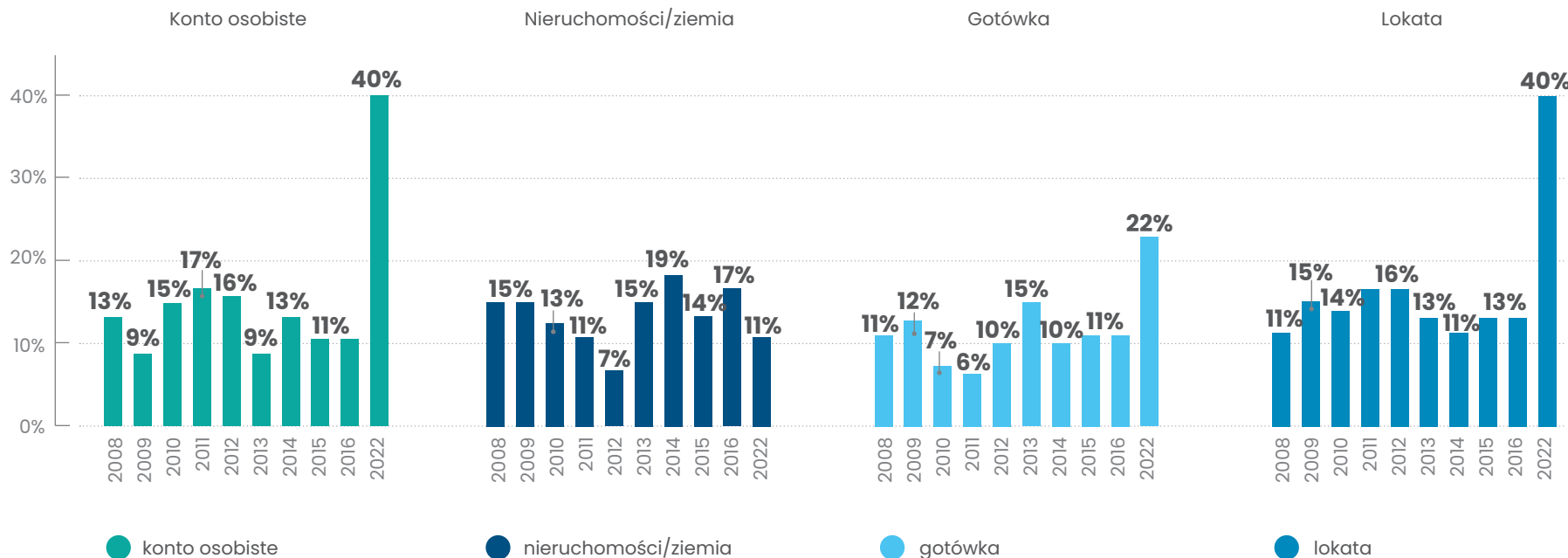
Inwestycje w instrumenty rynku finansowego cieszą się znacznie mniejszym zainteresowaniem i dotyczą w zależności od typu 7 % lub 8 % Polaków.

Dodatkowe ubezpieczenie emerytalne wykupiło jedynie 5% Polaków

WYKORZYSTANIE OSZCZĘDNOŚCI - WCZORAJ I DZIŚ

Fundacja Kronenberga
citi handlowy

Zainteresowanie przechowywaniem oszczędności w formie nieprzynoszącej zysku jak trzymanie jej na koncie osobistym i w gotówce, oraz w bezpiecznych instrumentach finansowych jak lokata jest w 2022 r. dużo wyższe niż w latach 2008-2016.

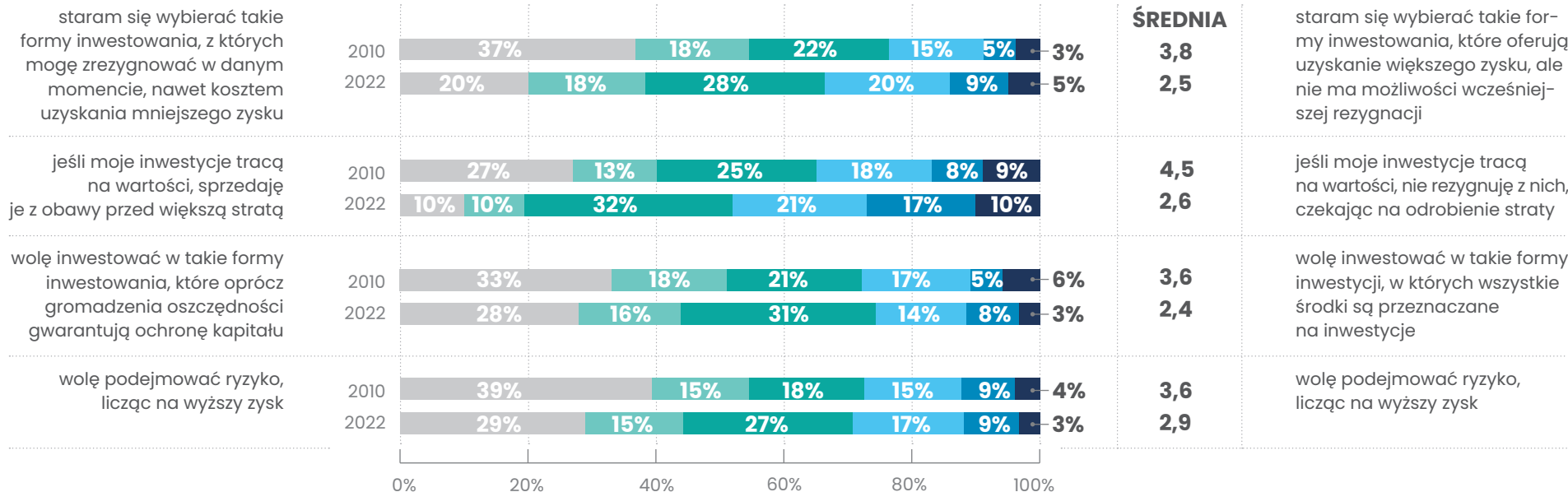
Zainteresowanie inwestycjami w nieruchomości/ziemię spadło o 6% w stosunku do 2016 r.

SKŁONNOŚĆ DO RYZYKA INWESTYCYJNEGO

Które podejście jest Panu(-i) bliższe?

Odpowiedzi w skali od 1 do 6

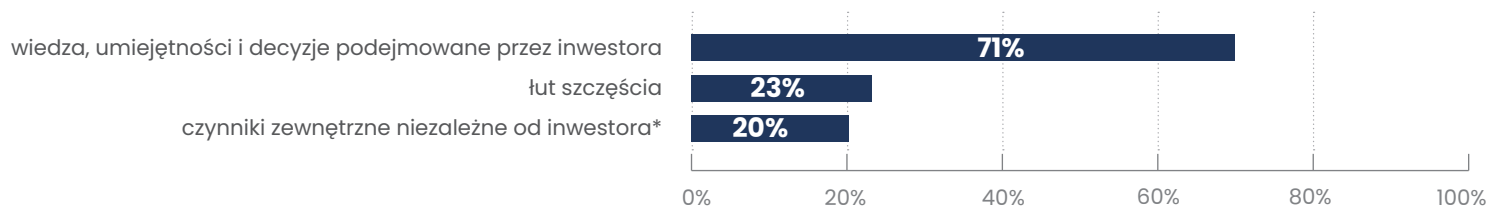
W 2022 r. Polacy preferują zdecydowanie niższy poziom ryzyka inwestycyjnego niż w 2010 r.

W porównaniu z 2010 r. Polacy w 2022 r. znacznie częściej:

- przedstawiają możliwość rezygnacji z inwestycji w dowolnym momencie ponad potencjalne wyższe zyski z inwestycji;
- sprzedają aktywa, gdy tylko zaczną tracić na wartości, nie czekając na ewentualne odrobienie przez nie straty;
- wybierają inwestycje, które gwarantują ochronę kapitału;
- wolą pewny niższy zysk niż podejmowanie ryzyka dla potencjalnego wyższego zysku.

DETERMINANTY SUKCESU W INWESTOWANIU OCZAMI POLAKÓW

W jakim stopniu Pana(-i) zdaniem sukces w inwestowaniu zależy od niżej wymienionych czynników?
(skala: 0% zupełnie nie zależy do 100% zależy wyłącznie od tego)

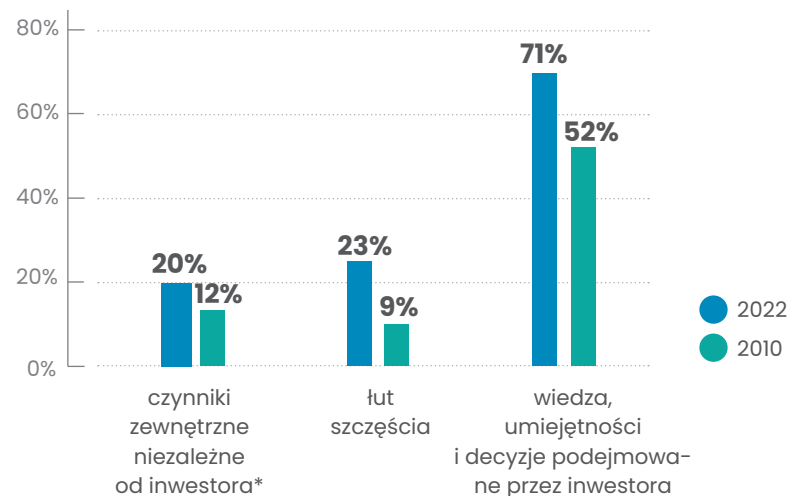

*W pytaniu wskazano jako przykład czynniki takie jak sytuacja gospodarcza w kraju i na świecie, działania instytucji, której powierzam pieniądze etc.

Polacy uważają, że sukces w inwestowaniu w 71% leży w rękach inwestorach i zależy od niego. To znaczący wzrost w stosunku do 2010 r. kiedy inwestor był zdaniem Polaków odpowiedzialny za sukces w inwestowaniu tylko w 52%.

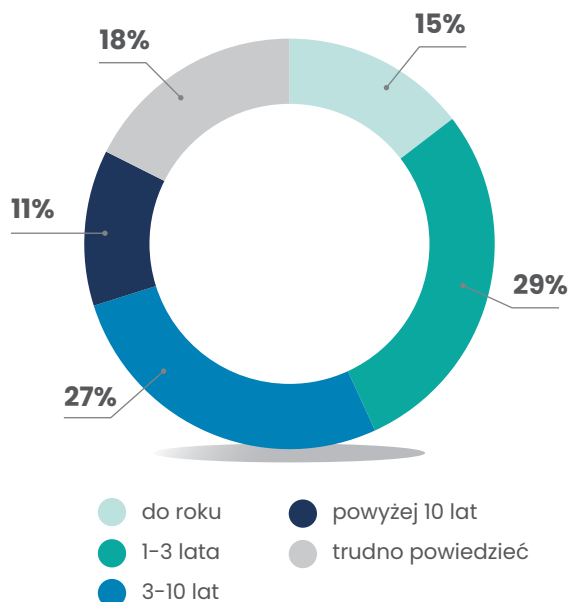
Zdaniem Polaków wynik inwestycyjny zależy w podobnym stopniu: zarówno od czynników zewnętrznych niezależnych od inwestora, jak i od losu /łtu szczęścia. Polacy przypisują tym czynnikom po ok. 20% znaczenia. W obu przypadkach jest to wzrost w stosunku do 2010 r., gdzie wartości te oscylowały wokół 10%.

Warto też zwrócić uwagę na sumę wag przypisywanych poszczególnym czynnikom. W 2022 r. suma wag przekracza 100%, a więc rola jednego lub kilku czynników musi być przeszacowana. Podczas gdy w 2010 r. Polacy wyraźnie niżej oceniali rolę poszczególnych czynników, które ich zdaniem łącznie wyjaśniały 73% sukcesu. Najwyraźniej więc szukali wtedy uzasadnienia sukcesu gdzieś indziej.

PRZYJMOWANY HORYZONT CZASOWY INWESTOWANIA

Jaki horyzont czasowy inwestowania Pan(i) zakłada, kiedy Pan(i) inwestuje pieniądze?

18% Polaków nie zakłada określonego horyzontu czasowego inwestowania.

Krótkoterminowe (do roku) inwestowanie dotyczy 15% inwestujących Polaków.

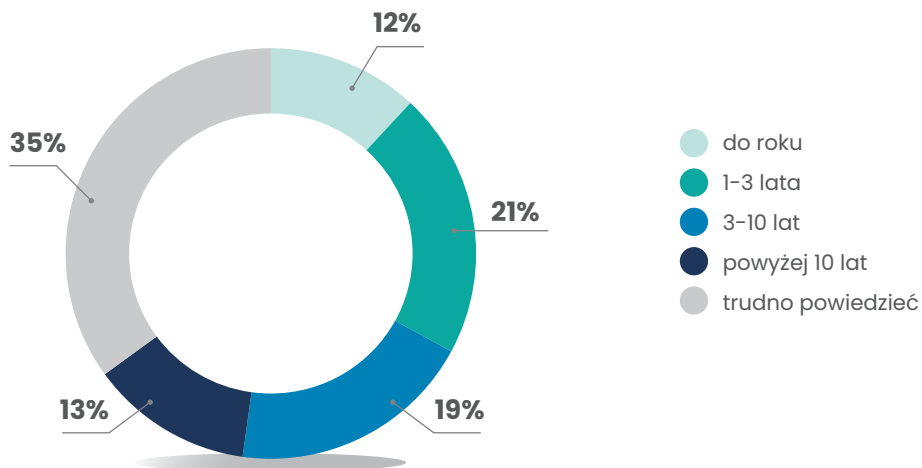
Perspektywę 1-3 letnią przyjmuje 29% badanych, którzy inwestują.

Długi horyzont oszczędzania (powyżej 3 lat) deklaruje 38% inwestujących Polaków.

Odpowiadały tylko osoby, które zadeklarowały, że inwestują pieniądze.

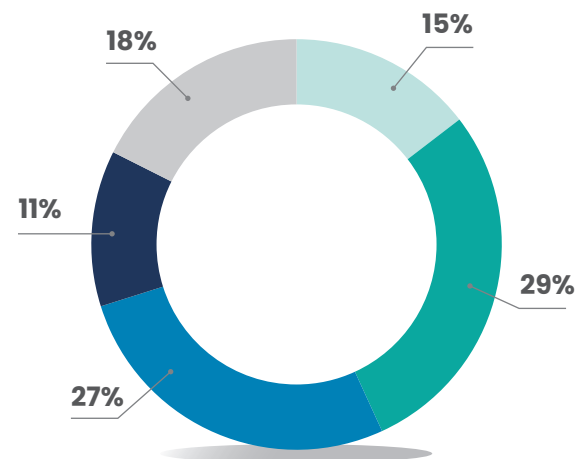
PRZYJMOWANY HORYZONT CZASOWY OSZCZĘDZANIA I INWESTOWANIA

Jaki horyzont czasowy oszczędzania Pan(i) zakłada, kiedy Pan(i) oszczędza pieniądze?

Odpowiadały tylko osoby, które zadeklarowały, że oszczędzają pieniądze.

Jaki horyzont czasowy inwestowania Pan(i) zakłada, kiedy Pan(i) inwestuje pieniądze?

Odpowiadały tylko osoby, które zadeklarowały, że inwestują pieniądze.

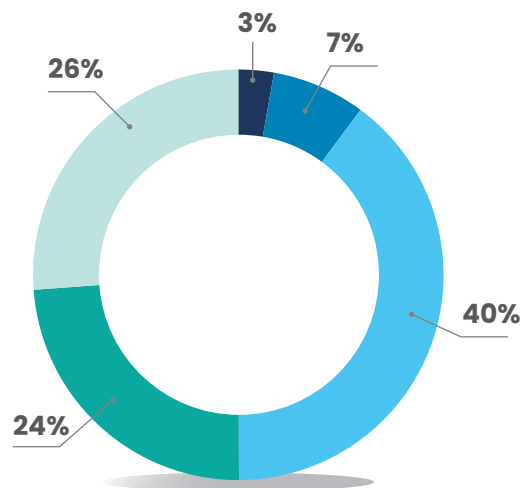
Polacy dużo częściej określają horyzont czasowy inwestowania niż oszczędzania. 82% Polaków, którzy inwestują, ma zaplanowany czas inwestycji, podczas gdy horyzont oszczędzania wyznacza sobie 65% Polaków.

Krótkoterminowe (do roku) i długoterminowe (powyżej 3 lat) oszczędzanie i inwestowanie wskazuje podobny odsetek oszczędzających i inwestujących, z niewielką przewagą inwestujących dla inwestycji o okresie zapadalności poniżej roku.

Największa różnica jest obserwowana w przypadku perspektywy 1-3 letniej oraz 3-10 letniej, które częściej wybierają inwestorzy niż oszczędzający (różnica o 8%).

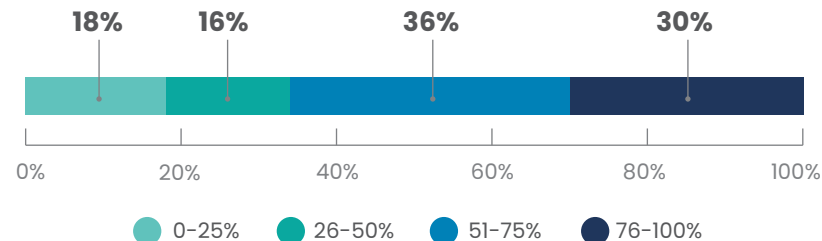
ZMIANA INWESTOWANIA W CZASIE PANDEMII

Czy w ciągu ostatnich dwóch lat zmieniło się to, jaką część oszczędności przeznaczają Pan(i) na inwestycje?

- inwestuję dużo więcej
- inwestuję trochę więcej
- przeznaczam porównywalną część oszczędności na inwestycje
- inwestuję trochę mniej
- inwestuję dużo mniej

W jakim stopniu zmiana w zakresie tego, jaką część oszczędności przeznaczają Pan(i) na inwestycje wynika z pandemii?

Półowa Polaków ograniczyła inwestycje w czasie pandemii.

40% Polaków inwestuje na podobnym poziomie co przed pandemią.

Tylko co dziesiąty inwestujący deklaruje, że inwestuje więcej niż przed pandemią.

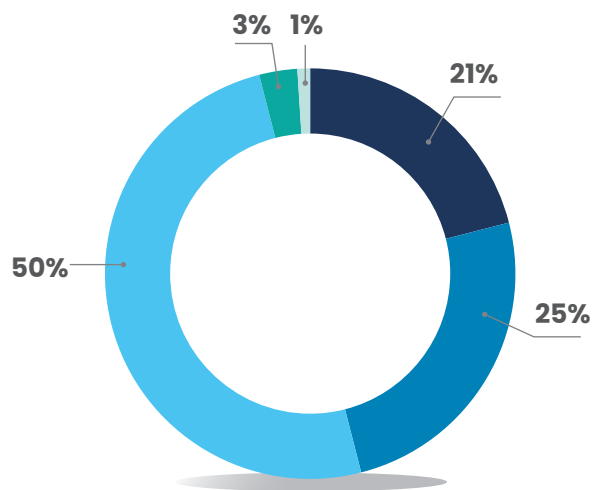
W kontekście przyczyn tych zmian, Polacy przeciętnie w 58% upatrują ich w pandemii.

66% Polaków wskazuje, że pandemia odpowiada za zmianę w większym stopniu niż jakiegokolwiek inne czynniki (wyniki powyżej 50% związku pandemii z wysokością inwestycji).

Co dziesiąty Polak uznaje, że zmiana w poziomie inwestowania w co najmniej 95% wynika z pandemii.

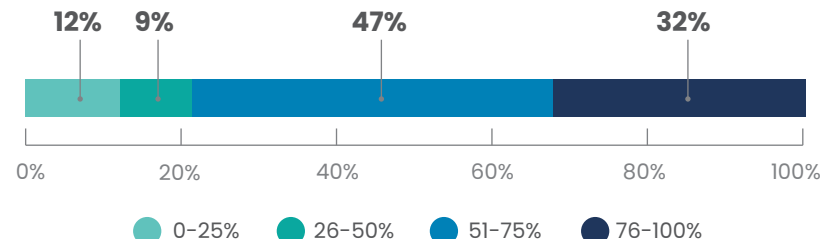
ZMIANA INWESTOWANIA W CZASIE PANDEMII

Czy w ciągu ostatnich dwóch lat zmieniło się to, jaki poziom ryzyka Pan(i) akceptuje, inwestując?

- inwestuję dużo więcej
- inwestuję trochę więcej
- przeznaczam porównywalną część oszczędności na inwestycje
- inwestuję trochę mniej
- inwestuję dużo mniej

W jakim stopniu zmiana poziomu akceptowanego przez Pana(-ią) poziomu ryzyka inwestycyjnego wynika z pandemii?

46% Polaków ograniczyła ryzyko swoich inwestycji w czasie pandemii.

Połowa Polaków akceptuje ryzyko inwestycyjne na podobnym poziomie co przed pandemią.

Tylko 4% inwestujących deklaruje, że inwestuje dziś ryzykowniej niż przed pandemią.

W kontekście przyczyn tych zmian, Polacy przeciętnie w 63% upatrują ich w pandemii.

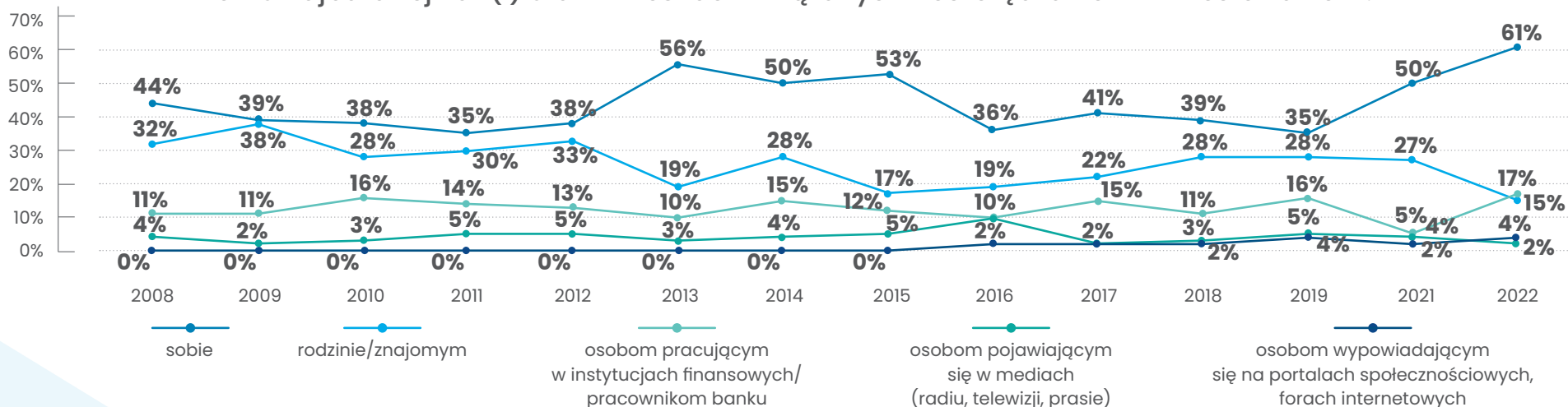
78% Polaków wskazuje, że pandemia odpowiada za zmianę w większym stopniu niż jakiegokolwiek inne czynniki (wyniki powyżej 50% związku pandemii z akceptowanym poziomem ryzyka inwestycji).

8% inwestujących Polaków uznaje, że zmiana w poziomie akceptowanego ryzyka inwestycji w co najmniej 95% wynika z pandemii.

ZAUFANIE DO INNYCH OSÓB W KWESTIACH ZWIĄZANYCH Z OSZCZĘDZANIEM I INWESTOWANIEM

Komu najbardziej Pan(i) ufa w kwestiach związanych z oszczędzaniem i inwestowaniem?

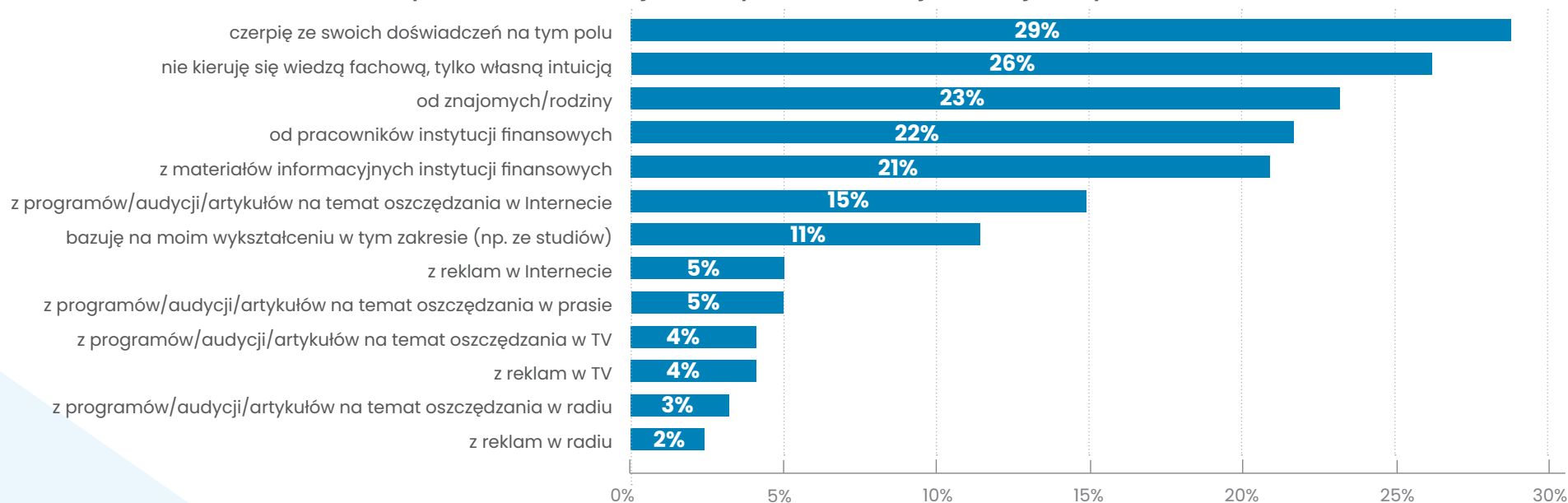
Konsekwentnie na przestrzeni 14 lat badań Polacy najbardziej ufają sobie samym w kwestiach związanych z oszczędzaniem i inwestowaniem. Na drugim miejscu są rodzina i znajomi na trzecim pracownicy instytucji finansowych. Deklarowana przez Polaków rola osób występujących w mediach i na portalach społecznościowych/forach internetowych jest dużo niższa i wynosi 0–5 % (w zależności od roku).

Okres pandemii wyraźnie podniósł odsetek Polaków, którzy w kontekście oszczędzania i inwestowania najbardziej ufają samym sobie, na przestrzeni nieco ponad 2 lat nastąpił wzrost wskazań tej odpowiedzi o 26%.

Zmiana ta nastąpiła kosztem zaufania do rodziny i znajomych, na których zdaniu opiera się przede wszystkim 15% Polaków w lutym 2022 r., wobec 28% Polaków w listopadzie 2019 roku.

Po wyraźnym 11% spadku zaufania do pracowników instytucji finansowych (do poziomu 5%) w 2021 r., w 2022 r. odsetek osób ufającym przede wszystkim pracownikom instytucji finansowych wrócił do tego z 2019 r. i osiągnął 15% poziom.

Skąd Pan(i) czerpie informacje, jak oszczędzać, inwestować? Proszę wymienić maksymalnie trzy źródła informacji, z których Pan(i) najczęściej korzysta?

Niemal 30% Polaków czerpie wiedzę o oszczędzaniu i inwestowaniu z własnych doświadczeń. Co czwarty Polak kieruje się w tym zakresie intuicją. Jedynie co dziesiąty Polak bazuje głównie na swojej wiedzy zdobytej w czasie formalnej nauki (np. ze studiów).

Znajomi i rodzina są jednym z głównych źródeł wiedzy dla 23% Polaków.

Pracownicy instytucji finansowych i materiały informacyjne tychże instytucji są wskazywane jako kluczowe źródło wiedzy z zakresu oszczędzania i inwestowania przez co piątego Polaka.

Każda z kategorii: Programy, audycje, artykuły, reklamy w mediach stanowi jedno z głównych źródeł wiedzy jedynie dla 5% Polaków.

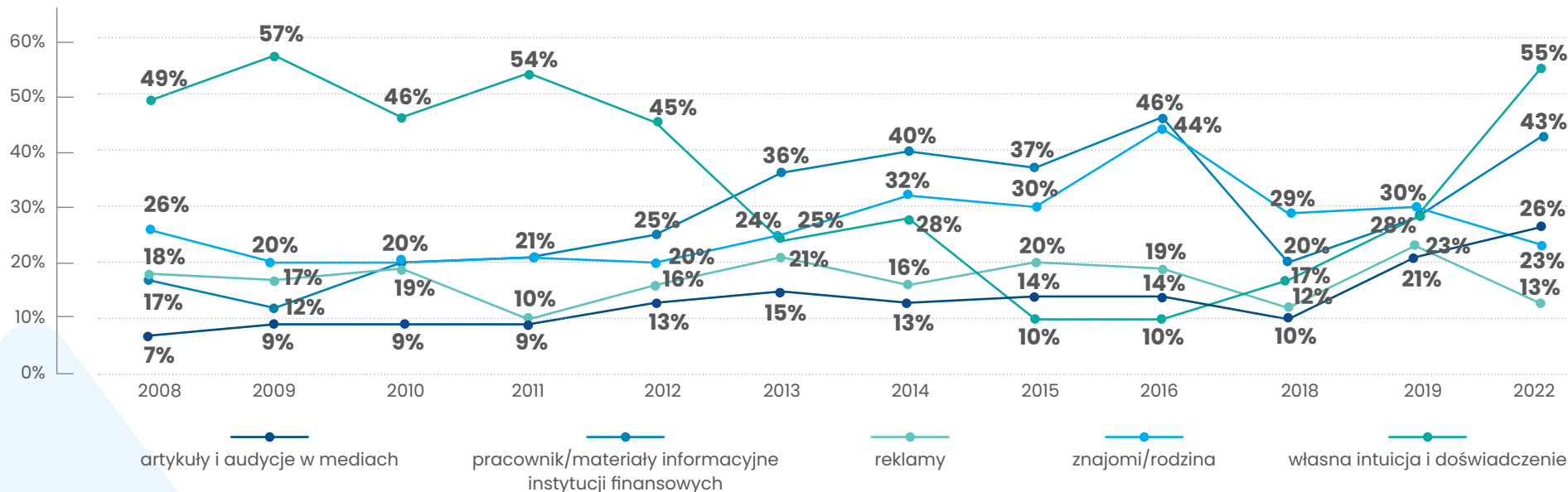
ŹRÓDŁA WIEDZY O INWESTOWANIU – TRENDY

Fundacja Kronenberga
citi handlowy

Skąd Pan(i) czerpie informacje, jak oszczędzać, inwestować? Proszę wymienić maksymalnie trzy źródła informacji, z których Pan(i) najczęściej korzysta?

Na przestrzeni lat rola własnej intuicji i doświadczenia zmieniała się. Obserwowaliśmy trend spadkowy do 2015–2016 roku, po którym rola tego źródła zaczęła rosnąć. Okres pandemii przyniósł gwałtowny wzrost znaczenia swoich doświadczeń i intuicji podnosząc odsetek osób wskazujących je jako jedno z głównych źródeł swojej wiedzy z 28% na 55%.

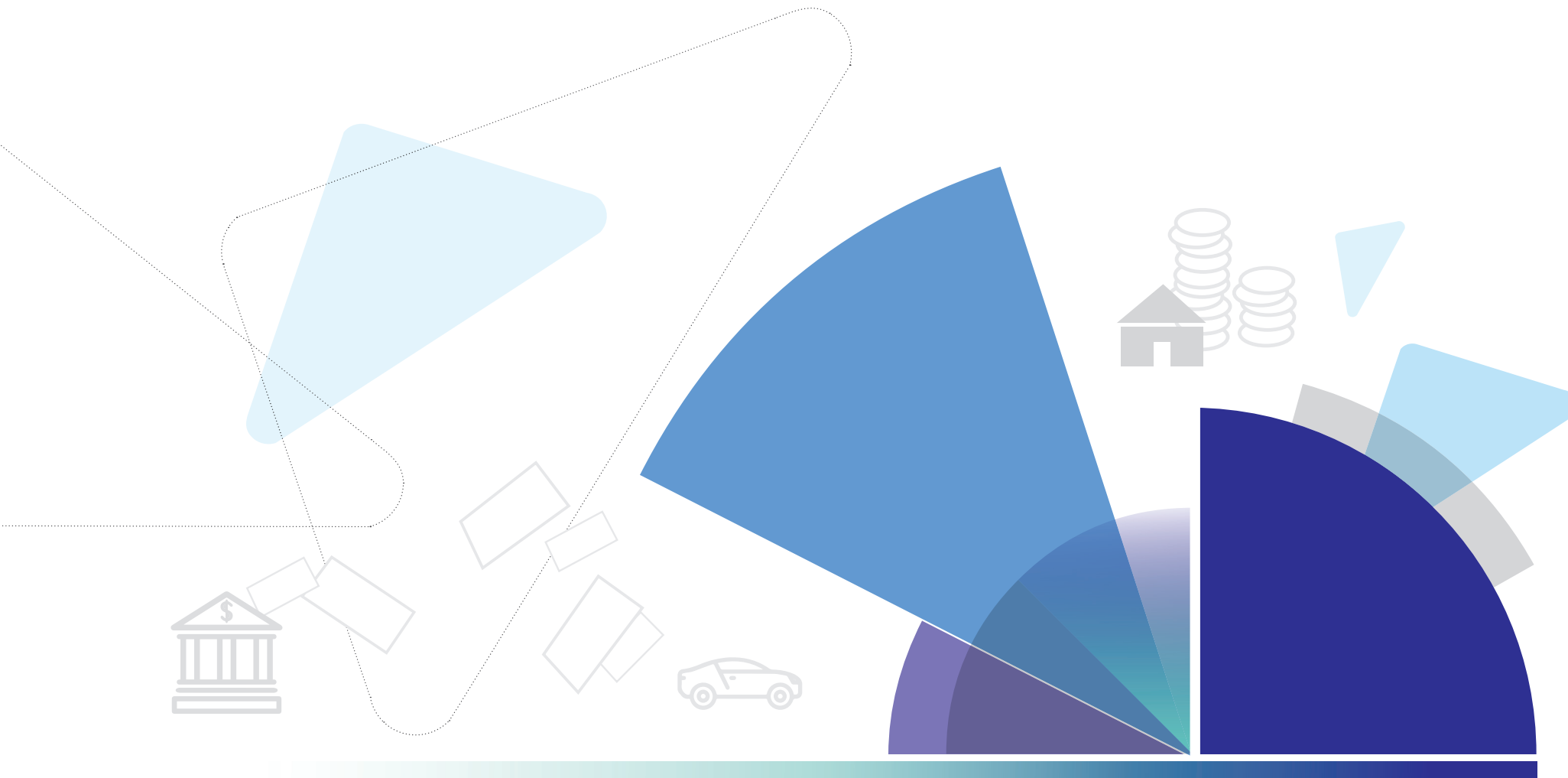
Okres pandemii podniósł wyraźnie rolę pracowników instytucji finansowych i materiałów przygotowywanych przez te instytucje z 23% przed pandemią do 43% Polaków wskazujących to źródło w 2022 r. To bardzo wysoki wynik, który na zbliżonym poziomie był obserwowany tylko w latach 2014 i 2016.

Największy spadek wskazań w 2022 r. w stosunku do 2019 r. odnotowano w przypadku reklam – z 21% do 13%, mniejszy, choć wciąż obserwowalny, w przypadku znajomych i rodziny z 28% na 23%.

ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE

Fundacja Kronenberga
citi handlowy

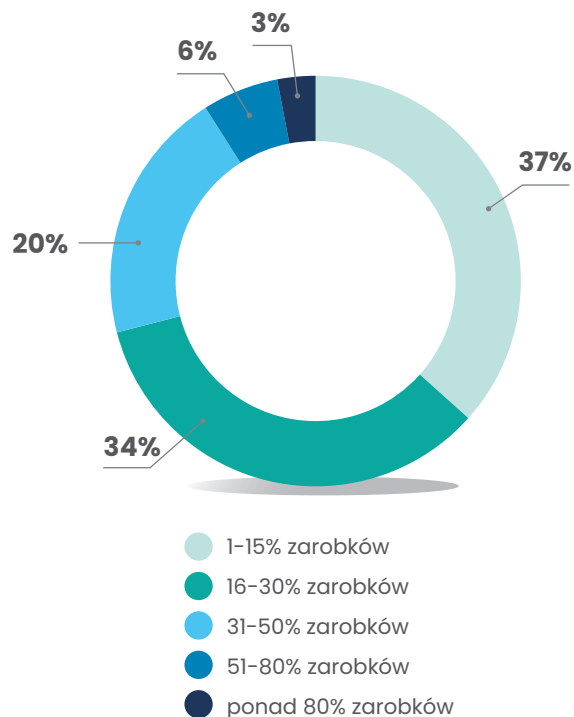
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE

- 41% Polaków ma zaciągnięte zobowiązania finansowe, które aktualnie spłaca.
- 29% Polaków posiadających zobowiązania spłaca raty na poziomie przekraczającym 30% ich dochodów, co wykracza poza bezpieczny poziom.
- Co trzeci kredytobiorca odnotował trudności w spłacie zobowiązań finansowych w pandemii.
- 36% Polaków zdecydowało się na kredyt konsumencki lub pożyczkę w czasie pandemii, a 5% zdecydowało się na kredyt hipoteczny.
- Dokładnie połowa Polaków byłaby dziś skłonna pożyczyć pieniądze z banku lub od rodziny, a co piąty Polak byłby skłonny pożyczyć środki od znajomych.

ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE POLAKÓW

Jaka jest wysokość miesięcznych zobowiązań finansowych (pożyczek i kredytów) Pana(-i) gospodarstwa domowego w stosunku do jego miesięcznych zarobków?

41% Polaków ma zaciągnięte zobowiązania finansowe, które aktualnie spłaca.

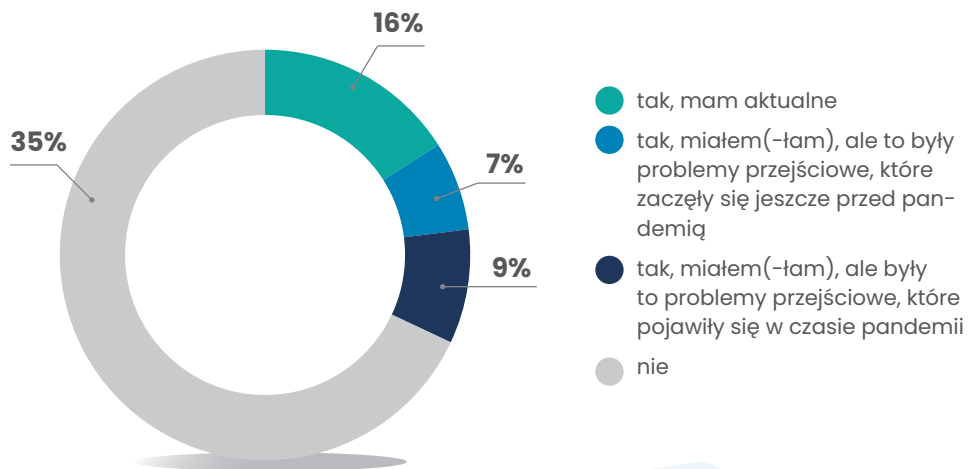
W przypadku 71% Polaków spłacających kredyty, zobowiązania te stanowią nie więcej niż 30% ich zarobków, co klasyfikuje je jako bezpieczne w kontekście spłaty

Tymczasem 29% Polaków posiadających zobowiązania spłaca raty na poziomie wykraczającym poza bezpieczny (powyżej 30%*). Szczególnie niepokoi wysokość rat 9% kredytobiorców przekraczających połowę ich dochodu.

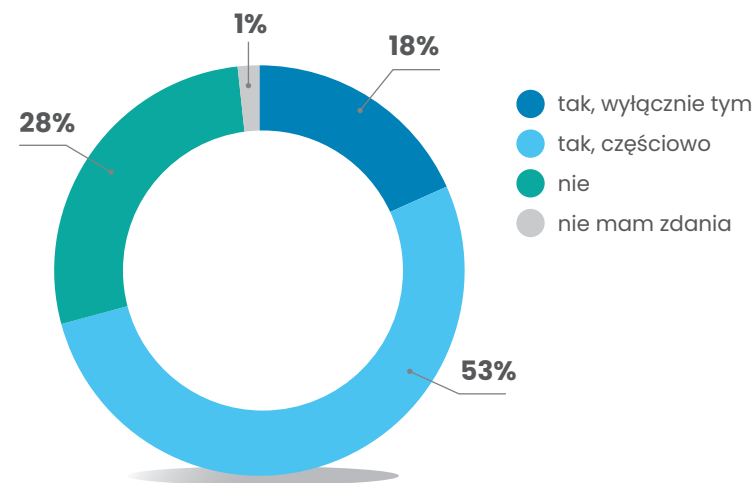
*Próg może być podniesiony do 40% dla osób, których dochód na osobę w gospodarstwie przekracza średnią krajową.

PROBLEMY ZE SPŁATĄ ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH

Czy w okresie od początku pandemii miał(a) Pan(i) lub ma aktualnie problemy z regularną spłatą swoich zobowiązań finansowych (rat kredytów, rachunków za media etc.)?

Czy Pana(i) problemy ze spłatą kredytu były skutkiem pandemii Sars-Cov-2?

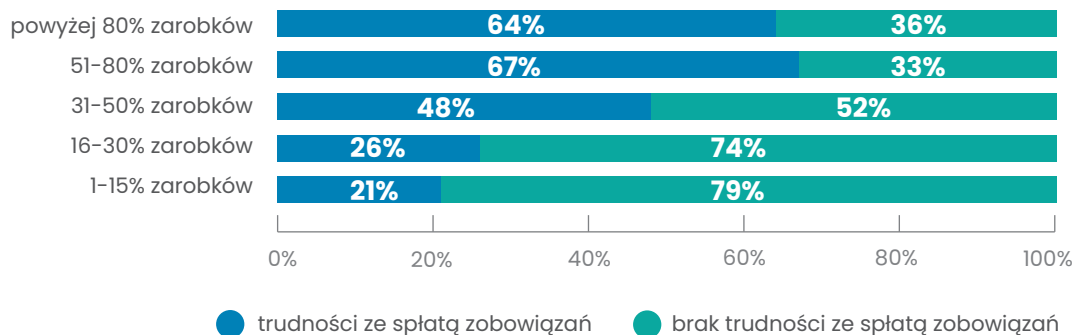
Co trzeci kredytobiorca odnotował trudności w spłacie zobowiązań finansowych w pandemii.

Dla 16% były to problemy przejściowe, z którymi już się uporali, w tym dla 9% trudności zaczęły się już w pandemii. Jednocześnie pozostałe 16% tej grupy stanowią kredytobiorcy, którzy wciąż mają trudności ze spłatą zobowiązań.

71% osób, które doświadczyły trudności ze spłatą rat zobowiązań, upatruje przyczyn tej sytuacji przynajmniej częściowo w pandemii, zaś 20% wyłącznie w niej. Jednocześnie 28% osób, które doświadczyły trudności w spłacie kredytów nie wiąże tej sytuacji z pandemią.

PROBLEMY ZE SPŁATĄ ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH

Trudności ze spłatą zobowiązań w zależności od tego, jaką część dochodu przeznaczają się co miesiąc na spłatę kolejnych rat

Im większą część dochodu pochłania spłata raty, tym wyższy jest odsetek osób, które doświadczyły trudności z terminową spłatą zobowiązań.

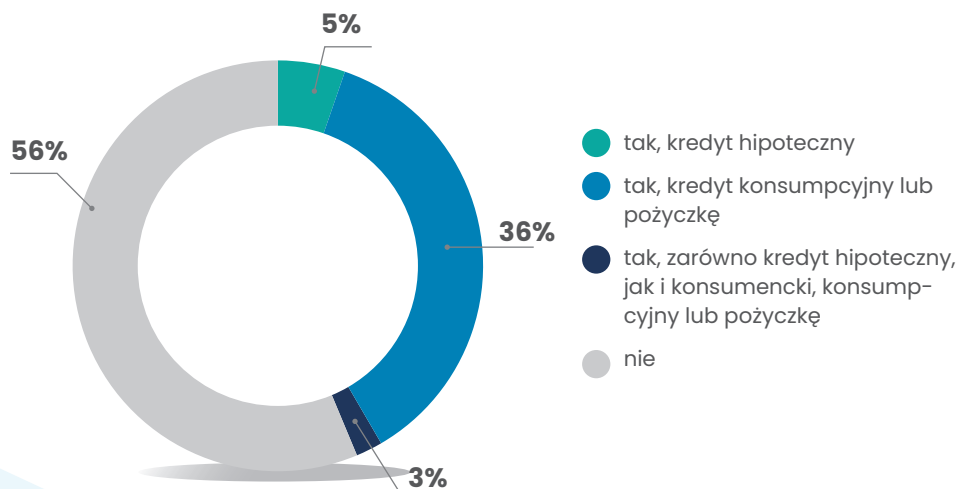
Przy wysokości raty do 15% zarobków trudności ze spłatą doświadczył co piąty kredytobiorca, a przy wysokości raty od 16 do 30% co czwarty.

Wyraźny wzrost liczby problemów ze spłatą zobowiązań jest widoczny, gdy rata kredytu przekracza 30% dochodów, wtedy problemy ze spłatą ma już co drugi kredytobiorca.

Odsetek osób, które doświadczyły trudności ze spłatą zobowiązań, posiadających zobowiązania przekraczające 50% dochodów jest zbliżony na poziomie do 80% i powyżej 80% i wynosi około 65% kredytobiorców.

NOWE ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE W CZASIE PANDEMII

Czy w czasie trwania pandemii Sars-Cov-2 zaciągnął(-ęła) Pan(i) nowy kredyt lub pożyczkę?

Większość Polaków nie zaciągnęła nowych zobowiązań finansowych w pandemii.

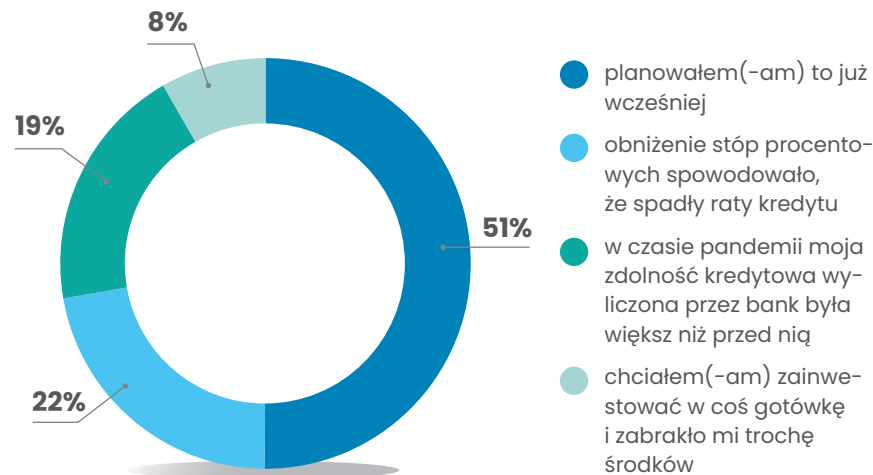
36% Polaków zdecydowało się na kredyt konsumencki lub pożyczkę.

Co dwudziesty Polak zdecydował się na kredyt hipoteczny, a 3% zaciągnęło zarówno kredyt hipoteczny, jak i konsumencki lub pożyczkę.

Połowa z osób, które zaciągnęły nowe zobowiązania, zrealizowała wcześniejsze plany, jednak co piąty kredytobiorca skusił się z uwagi na niższe stopy procentowe, a co piąty ze względu na wyższą niż przed pandemią zdolność kredytową.

8% Polaków zdecydowało się na kredyt w celach inwestycyjnych.

Co Pana(-ią) skłoniło do zaciągnięcia długoterminowego zobowiązania w tym okresie?

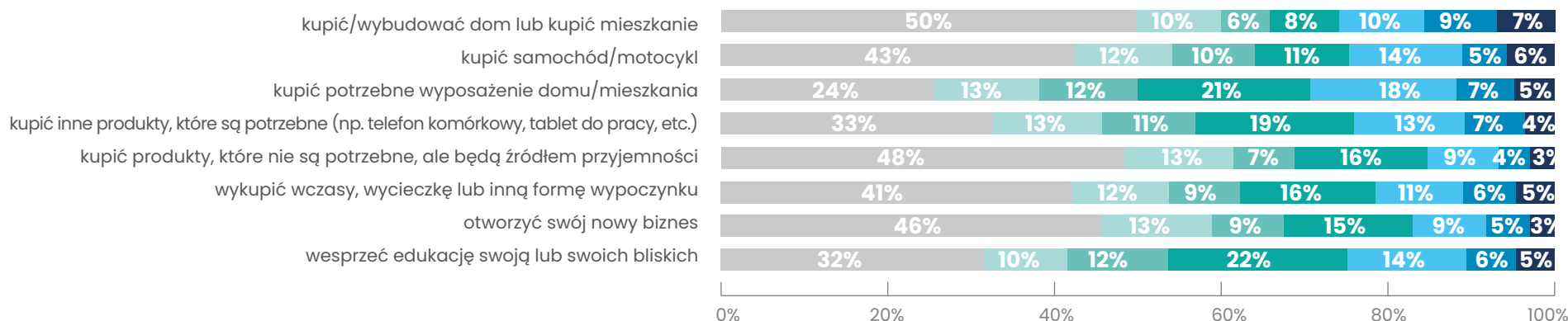
GOTOWOŚĆ ZACIĄGANIA ZOBOWIĄZAŃ

Fundacja Kronenberga
citi handlowy

Czy byłby Pan gotów//byłaby Pani gotowa zaciągnąć zobowiązanie finansowe (kredyt lub pożyczkę), aby:

Odpowiedzi w skali od 1 do 7

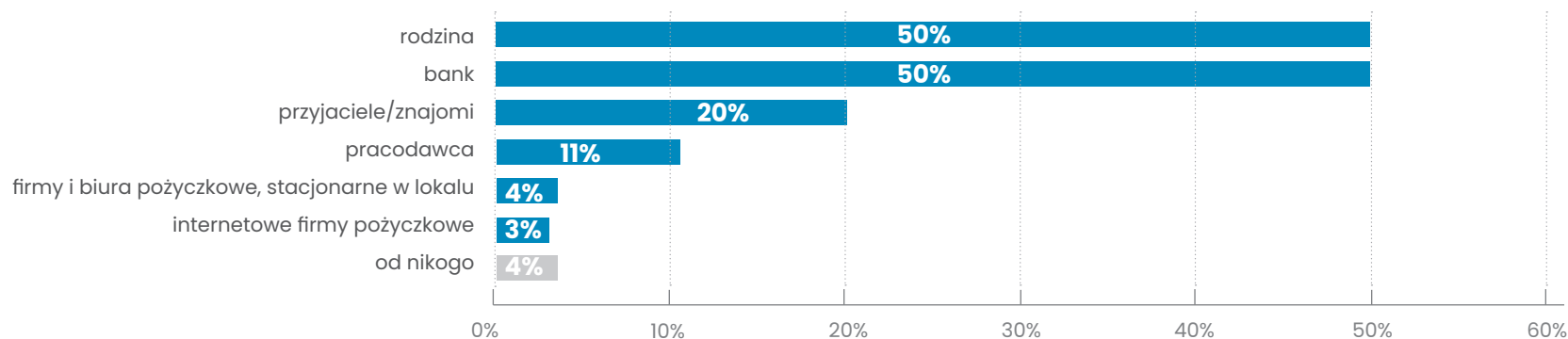
Polacy byliby dziś najprędzej gotowi zaciągnąć zobowiązanie na potrzeby wyposażenia domu (30%).

Jednocześnie najmniej chętnie wzięliby kredyt/pożyczkę na zakup produktów, które nie są niezbędne, ale byłyby źródłem przyjemności (68%) oraz na otwarcie nowego biznesu (68%).

66% Polaków nie byłoby dziś gotowych zaciągnąć kredytu hipotecznego na dom/mieszkanie.

Od kogo byłby Pan gotów//byłaby Pani gotowa pożyczyć pieniądze w nadchodzącym roku?

Dokładnie połowa Polaków byłaby skłonna pożyczyć pieniądze z banku lub od rodziny.

Co piąty Polak byłby skłonny pożyczyć środki od znajomych, a co dziesiąty od pracodawcy.

Działające stacjonarnie firmy i biura pożyczkowe oraz internetowe firmy pożyczkowe cieszą się znacznie mniejszym, bo tylko 3-4% zainteresowaniem.

4% Polaków nie byłoby gotowych zaciągnąć od nikogo pożyczki lub kredytu.

WYDAWCA:

Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Wiedzy Think!

Plac Kasztelański 3, 01-362 Warszawa

www.think.org.pl

© Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Wiedzy Think!, Warszawa, kwiecień 2022

Badanie jest elementem Programu Rozwoju Przedsiębiorczości realizowanego, przez Fundację Think! w partnerstwie merytorycznym z Fundacją Citi Handlowy im. L. Kronenberga.

Program jest finansowany przez Citi Foundation.

Badanie zostało zrealizowane we współpracy merytorycznej z Wydziałem Psychologii Uniwersytetu Warszawskiego.

AUTORKA RAPORTU:

Dr Katarzyna Sekścińska, Adiunkt w Katedrze Katedra Psychologii Biznesu i Innowacji Społecznych, Wydział Psychologii Uniwersytetu Warszawskiego.

O AUTORCE:

Doktor nauk społecznych w zakresie psychologii, coach i trener. Psycholog i ekonomistka. Jej zainteresowania naukowo-badawcze obejmują psychologię finansową, psychologię konsumenta i ekonomię behawioralną. Szczególnie interesują ją tematy związane z psychologicznymi i socjologicznymi czynnikami wpływającymi na ryzykowne wybory finansowe i wybory konsumenckie. Autorka i wykonawca wielu projektów z zakresu edukacji finansowej i konsumenckiej zrealizowanych we współpracy z kluczowymi instytucjami finansowymi w Polsce.

KOORDYNACJA MERYTORYCZNA:

Anna Bichta

Małgorzata Polak

Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Wiedzy Think!

REDAKCJA:

Joanna Kluz

Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Wiedzy Think!

PROJEKT GRAFICZNY I SKŁAD:

Iwona Piśmienny-Ścibor

Fundacja Kronenberga
citi handlowy

ORGANIZATOR PROGRAMU

PARTNER MERYTORYCZNY

WSPÓŁPRACA

PROGRAM FINANSOWANY ZE ŚRODKÓW CITI FOUNDATION